

DOLENJSKI LIST

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 1 (407)

LETO IX.

NOVO MESTO, 8. JANUARJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje «Slovenski poročevalec» v Ljubljani

LETOŠNJE RAZSTAVE IN SEJMI V LJUBLJANI

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo tudi letos več pomembnih razstav in sejmov mednarodnega pomena. Od 8. do 16. februarja bo sejem konfekcije, modnih tkanin in usnjenih izdelkov pod naslovom »Moda 1958«. Od 23. marca do 6. aprila bo drugi mednarodni sejem prometnih sredstev, s posebnim »salonom avtomobilov«. Od 22. maja do 1. junija bo drugi mednarodni leani sejem, od 13. do 22. junija pa sejem obsejne blagovne izmenjave pod naslovom »Alpe—Adrija«. Od 29. avgusta do 7. septembra bo četrti tradicionalni mednarodni vinski sejem, od 31. oktobra do 9. novembra pa peti mednarodni sejem radia in telekomunikacij.

ZAČASNO FINANSIRANJE OLO

Na drugi seji obeh zborov OLO Novo mesto 27. decembra so med drugim sprejeli odlok o začasnem financiranju potreb OLO, dokler ne bo sprejet družbeni plan in proračun za leto 1958.

V ZADNJEM TEDNU: 288 novih naročnikov!

V času od 28. decembra 1957 do ponedeljka, 6. januarja, se je naročilo na naš list še 288 novih naročnikov! Za izredno lep uspeh se toplo zahvalujemo vsem prijateljem in sodelavcem, ki nam pošiljajo naslove novih naročnikov, njim, ki bodo danes prvikrat dobili Dolenjski list, pa felimo ob prebiranju domačera lista kar največ zadovoljstva!

Sporočite nam, prosimo, koliko naročil potrebujete za nove naročnike! Nadaljujemo naše delo do konca meseca, da se bomo približali uresničitvi gesla: V VSAKO HIŠO NA DOLENJSKEM — DOLENJSKI LIST!

NAROČNIKOM «DOLENJSKEGA LISTA»

Vsem naročnikom sporočamo, da ostane naročnina za leto 1958 neizpremenjena: letoletna naročnina 480 din, polletna pa 240 dinarjev. Plačljiva je vnaprej in prosimo vse naročnike, da najkasneje do konca januarja plačajo letoletno ali vsaj polletno naročnino. S tem bodo tudi brezplačno nezgodno zavarovani pri DOZ Novo mesto: za primer smrti zaradi nezgode za 20.000 din, za invalidnost zaradi nezgode pa za 40.000 din. Položnice smo priložili vsem naročnikom v letoletni številki, naročnino pa lahko tudi osebno poravnate v naši upravi.

UPRAVA LISTA

Prisrčne čestitke za 1958

Predsednik republike Josip Broz Tito je 31. decembra po radiu govoril narodom Jugoslavije in jim toplo čestital k novemu letu 1958. Dejal je, da stopajo narodi sveta v leto 1958 z mnogimi skrbmi in bojznimi, pa tudi z določenimi upanji. Ko je govoril o zunanje-političnem položaju na svetu, je tovariš Tito med ostalim dejal:

Danes se vodi borba med pristasi uporabe sil pri reševanju raznih spornih problemov ter pristasi miru in mirnega sporazumevanja. Na prvi strani je majhno število ljudi, ki verujejo, da moreta sila in vojna »reševati vse, na drugi strani pa je ogromna večina, ki sovraži vojno in nezadržno stremi k miru in mirnemu sodelovanju med narodi ne glede na razlike v družbenih sistemih.

Misel o potrebi aktivne koeksistence med narodi in državami prodira danes vse močnejše v zavest ljudi, kot edina možna rešitev, da se človeštvo reši groze uničevanja z atomskimi, hidrogenski in dru-

gimi najodobnejšimi vojnimi sredstvi. Vztrajno moramo nadaljevati borbo, da bi ta ideja voljubne in aktivne koeksistence med narodi in državami korčno zmagała. Prizadevati si moramo, da bo zakon močnejšega zavržen kot nedostojen pojem v človeških odnosih, zlasti v današnjem času visine znanstvenih dosegov, kakršne ne pomnimo. Kultura ljudi in humanizem morata biti na višini današnjih civilizatorskih dosegov in tehniki in znanosti sploh. Drugače bi mogla ta dognanja postati prekljetstvo za človeka.

Postopno ustvarjanje potrebnega zaupanja med državami v praksi bi ustvarilo podlago za nadaljnje reševanje mednarodnih spornih problemov. Zavržiti je treba misel na uporabo sile, na vojno, ter začeti vztrajno in smelo iskati mirljube načine in poti za reševanje raznih problemov. To je morda mnogo daljša pot, vendar pa ustreza težnjam človeštva, ki je v skrbi za svojo bodočnost.

V nadaljevanju je predsednik Tito poudaril, da more priti vrednost katerega družbenega sistema do izraza šele v miroljubnem tekmovalstvu in ustvarjanju takih družbenih odnosov, ki ustrezajo današnji stopnji razvoja proizvodnih sil in uporabljanja teh sil po najširših množicah delovnih ljudi, ne pa v tem, kdo bo močnejši in sodobnejši obojčin. Noto je povedal: Po mojem mnenju je dvanajst ura, da bi sililec mnogo širši sestaneč na najvišji ravni, na katerem bi bile zastopane majhne in velike države in na katerem bi vendarle začeli razpravljati, kako naj bi poiskali izhod iz tega položaja, ki je ne aren za mir, tako naj bi našli možnost za postopno reševanje nekaterih spornih problemov. Ogromna večina sveta je mnenja, da je treba zavreči iskanje izhoda z vojno, z obojroženim spopadom. Kadar bi to zavrgli na najmerodajnejšem mestu, na katerem bi se zbrali zastopniki vseh držav na najvišji ravni, potem bo tudi laže v Združenih narodih najti izhod v problemu razorožitve, v prepovedi nuklearnega orožja in drugega. Ako bi tak predlog podal najodgovornejši ljudje na sestanku Atlantskega pakta, bi bilo to zares lepo darilo človeštvu za leto 1958, ker bi mu vrnil upanje in zmanjšali zaskrbljenost o nadaljnji usodi.

Predsednik Tito je zatem znova poudaril, da je edini izhod iz sedanjega položaja v miroljubnem ustvarjalnem sodelju med državami in narodi v različnih družbenih sistemih.

Nato je tovariš predsednik omenil, da pričakujemo leto 1958 v našem notranjem razvo-

ju z velikimi uspehi. Dalj časa se je ustavil pri notranji trgovini in ostro kritiziral mnoge nezdrave in škodljive pojave, ki zavirajo dviganje življenjske ravni naših delovnih ljudi, posebej pa podčrtal naloge mestnih ljudskih odborov pri skrbi za zadovoljevanje vsakdanjih potreb državljanov. Novotelo poslanico je predsednik republike zaključil s prisrčnimi voščili vsem našim delovnim ljudem.

Vsem našim državljanom in državljanke, našim delovni kolektivom, naši mladini, našim znanstvenim in prosvetnim delavcem in naši ljudski inteligenciji sploh, našim pionirjem in pripadnikom naše Armade in službe varnosti države prisrčno čestitam novo leto 1958!

Z Liubico v novo leto...

»Nič še nimamo, ne fanta ne punce! so nam 1. januarja že zgodaj jutraj povedale sestre in negovalke na porodniško-ginekološkem oddelku živalno...« V petek smo ponovomeške bolnišnice, ko smo se zanimali, kako je z novoletnim »pristatkom«.

»Res ni še nič!« nam je drugo dejal nasmejeni vrtar Niko Popovič ob enih popoldne. V tretje pa gre rado — in šlo je tudi tokrat.

»Ob pol treh popoldne je v novem letu prva rodila Štefka Miklič, logarjeva žena z logarnice pri Tovarni na Gorjancih, štiri kilograme težko hčerko Ljubico« — je udeležila neugnanu novinarstvo ugodnost babica Tončka Kolenc, ki je bila z zdravnico dr. Lojzko Petrič naučnica pri prvem porodu v letu 1958. »Bil je normalen porod; 27-letna mamica se prav dobro počuti, tudi dojenček je zdrav in krepak otroček.«

»Pa lepo ime je dobila punčka...« je nehote ušlo uredniku.

»Seveda!« so se zasmjele sestre z zdravnicami, »tako, ki ga danes še redkokje čuješ. Ko bo poročena, ji bo mož moral reči: »Ljubica, daj mi tole, Ljubica, prinesi, prosim, kosilo!« Nekam odpadli so se može tako govoriti...«

Trudna, a srečna se nam je kasneje nasmejala tudi mlada mamica, ko smo ji pošiljali srečo v novem letu in ji za Ljubico izročili dojenčkovo oprmo — darilec Dolenjskega letu!

»Doma imam dve in pol leti starega sinčka; zdaj bo v logarnici na Gorjancih, kjer živimo dve družini, malo bolj živahno...« V petek smo ponovomeške bolnišnice, ko smo se zanimali, kako je z novoletnim »pristatkom«.

»Res ni še nič!« nam je drugo dejal nasmejeni vrtar Niko Popovič ob enih popoldne. V tretje pa gre rado — in šlo je tudi tokrat.

»Ob pol treh popoldne je v novem letu prva rodila Štefka Miklič, logarjeva žena z logarnice pri Tovarni na Gorjancih, štiri kilograme težko hčerko Ljubico« — je udeležila neugnanu novinarstvo ugodnost babica Tončka Kolenc, ki je bila z zdravnico dr. Lojzko Petrič naučnica pri prvem porodu v letu 1958. »Bil je normalen porod; 27-letna mamica se prav dobro počuti, tudi dojenček je zdrav in krepak otroček.«

»Pa lepo ime je dobila punčka...« je nehote ušlo uredniku.

»Seveda!« so se zasmjele sestre z zdravnicami, »tako, ki ga danes še redkokje čuješ. Ko bo poročena, ji bo mož moral reči: »Ljubica, daj mi tole, Ljubica, prinesi, prosim, kosilo!« Nekam odpadli so se može tako govoriti...«

Trudna, a srečna se nam je kasneje nasmejala tudi mlada mamica, ko smo ji pošiljali srečo v novem letu in ji za Ljubico izročili dojenčkovo oprmo — darilec Dolenjskega letu!

Predsednik republike s soprogo je tudi tokrat dočkal novo leto sredi vesele družbe v Ljubljani. Kdor ima dobre oč, bo na fotografiji spoznal v predsedniški družbi tudi vsaj dva Novomeščana. Ta dva vesela silvestrovanja in prihoda maršala Tita na Gospodarsko razstavišče dolgo ne bosta pozabila...

Odlikovani rezervni oficirji

4. januarja Opol dne je bila v sejni dvorani OLO krajša slovesnost, ki jo je sklical okrajni odbor Združenja rezervnih oficirjev. Udeležili so se je razen odlikovancev tudi sekretar OK ZKS Jože Borštnar, predsednik OLO Franc Pirkovič, polkovnik Simo Ljvada, sekretar okr. odbora ZB Martin Pavlin, podpolkovnik Božo Čirovič in Vinko Vitkovič za novomeški občinski ZROJ. Zbrane je pozdravil predsednik okr. odbora ZROJ Franc Kotnik in sporočil povabljen rez. oficirjev, da jih je za njihovo dolgoletno uspešno

delo v organizaciji odlikoval vrhovni komandant JLA maršal Josip Broz-Tito. Delo odlikovanih tovarišev se kaže predvsem v vsestranskem prizadevanju občinskih organizacij, ki skrbijo za nenehno strokovno izobraževanje rez. oficirjev. Odlikovani so bili:

Z Redom za vojne zasluge III. stopnje rezervna oficirja Miloš Rad Dimitrijevič in Janez Potočar (Novo mesto), z Medaljo za vojne zasluge pa rezervni oficirji: Franc Beničič (Cromnelj), Ciril Bukovec (Trebnje), Stane Kohler (Novo mesto), Stane Kolenec (Trebnje), in Jože Suštar (Novo mesto).

Odlikovavcem so za tem čestitali tovariši polkovnik Ljvada, Borštnar in Pirkovič ter izrekli hkrati priznanja organizacijam, v katerih odlikovani rez. oficirji že vrsto let vztrajno delajo. Miloš Jančič je v imenu okr. odbora ZROJ med drugim dejal, da dela predci zasluznih rez. oficirjev tudi v drugih občinskih organizacijah ZROJ, zlasti v Semicu in v Mokronogu. V imenu odlikovancev se je za priznanja zahvalil Janez Potočar.

V korak s časom

V soboto, 27. decembra, se je v zdraviliški dvorani v Dolenjskih Toplicah na okrajni skupščini zbralo 142 delegatov Svobode in prosvetnih društev novomeškega okraja in številni povabljeni gostje. Prišli so mladi pa tudi osvelji ljudje iz najrazličnejših poklicev, da podajo račun o svojem ljudsko-prosvetnem delu, da si naredo načrte in postavijo smernice za prihodnje delo.

Svoboda in prosvetnih društev. Ti sveti naj poveže vse Svobode in prosvetna društva v občini, hkrati pa naj samostojno rešujejo vse ljudskoprosvetno problematiko na svojem območju, seveda v tesnem sodelovanju z oblastvenimi in drugimi organi. Društvom je treba idejno usmeriti njihovo delo, ki naj bo organizirano, načrtno, sistematično, napredno in prežeto s čutom odgovornosti do družbe.

60 društev — 3762 članov

Dopolnilo k predsednikovu referatu in podrobno razčlenitev dela, v zvezi za uspehe pa tudi neuspehe pri tem delu je podal v svojem izčrpnem poročilu tajnik Slavko Kastelic. Izšel je iz osnovnega, da vsa ljudska prosveta obstaja zaradi človeka in da si mora zato človek, kot glavni faktor ljudske prosvete, to dejavnost usmeriti po svojih potrebah, hkrati pa jo nujno prilagoditi potrebam časa in družbe.

Danes je v okraju Novo mesto 60 Svobode in prosvetnih društev ki vključujejo 3762 ali povprečno 62 članov na društvo. Od teh ima največ članov Svoboda v Bršlinu pri Novem mestu (380), najmanj pa prosvetno društvo Bela cerkev (19). Na žalost ta statistika ni čisto točna, saj nekatera društva še danes nimajo urejenih svojih pravilnih članskih izkaznic in seveda tudi ne pobrane članarine.

Ce upoštevamo, da ima naš okraj 92.300 prebivalcev, se potemtakem v Svobodah in prosvetnih društvih udeležuje komaj 4% ljudi. To je dokaj nizka številka, ki pa močno naraste, če se zavedamo velikega vpliva teh ljudskoprosvetnih delavcev na številne ljudi, ki njihove igre, koncerte, nastope po svojih potrebah, hkrati pa jo

Notranje-politični tedenski pregled

Dve osnovni značilnosti

V soboto so začeli skupščinski odbori za gospodarstvo pri republiški Ljudski skupščini razpravljati o perspektivnem načrtu za razvoj gospodarstva v letih 1957 do 1961. Zatem bodo razpravljali tudi o družbenem planu za letošnje leto.

Republiški perspektivni načrt upošteva smernice zveznega perspektivnega načrta; predvsem ima dve značilnosti, ki jih bodo morali z vsa doslednostjo uveljavljati tudi okrajni in občinski plani. Prva značilnost je v tem, da moramo zagotoviti stalno rast osebne potrebe in s tem tudi rast življenjske ravni. Zato moramo tudi z republiškim planom zagotoviti takšno delitev narodnega dohodka, da bomo lahko dosegli zastavljeno nalogo, ki je v mnogem odvisna od proizvodnih uspehov. Druga od skupnih značilnosti in ciljev v prihodnjem obdobju pa je, da bomo morali bistveno zmanjšati deficit v plačilni bilanci z inozemstvom. Predvideno je, da se bo ta deficit že v letošnjem letu zmanjšal za okrog 26 milijard dinarjev. To pa bomo dosegli lahko le ob večjem izvozu končnih izdelkov. V Sloveniji naj bi k povečanemu izvozu pripomogla tudi večja kmetijska proizvodnja.

Narodni dohodek se bo povečeval v Sloveniji vsako leto za 8 odstotkov,

medtem ko je za vsa država predvideno letno 9.1-odstotno povečevanje narodnega dohodka. Relativno se bo torej gospodarstvo razvijalo v Sloveniji nekoliko počasneje kot v vsej Jugoslaviji. Toda upoštevati je treba, da je v Sloveniji izhodišče precej višje. V industriji ji bomo morali doseči večje izkoriščanje obstoječih strojnih naprav, kajti novih tovarn ne bomo gradili. K povečanju industrijske proizvodnje naj bi prispevala tudi povečana proizvodnost dela. Tako predvidevajo, da se bo izkoriščanje strojev povečalo v teh letih za okoli 20 odstotkov, proizvodnost dela pa naj bi porasla vsako leto za 6,5 do 7 odstotkov. Ze iz tega sledi, da ne bo lahko doseči predvideno 8-odstotno povečanje industrijske proizvodnje, čeprav je v zveznem perspektivnem načrtu predvideno povečanje višje. V tem času naj bi se zaposlilo v gospodarstvu 52 tisoč novih delavcev, pri čemer je upoštevan tudi prirast prebivalstva. Vsako večje zaposlovanje bi šlo na škodo proizvodnosti in ne bo odveč, če omenimo, da smo v tem pogledu dosegli že doberšen del perspektivnega načrta, saj se je lani, torej v prvem letu gospodarske petletke, zaposlilo v gospodarstvu že 21 tisoč ljudi. To pa je skoraj polovica predvidenega povečanja. V državni

upravi nove delovne sile ne bodo zaposlivali. Veliko več, okoli 8 tisoč, pa bi morali zaposliti prosvetnih in zdravstvenih delavcev, ker nam teh še veliko primanjkuje.

V kmetijski proizvodnji predvidevamo okoli 10-odstotno letno povečanje proizvodnje, kar tudi glede na lanske uspehe ne bo majhna naloga. S tem načrtom bomo naše bralce še seznanili. Iz načrta je razvidno, da bomo z velikimi investicijami v kmetijstvo v bistvu reševali vprašanje zaostalih področij, kajti prav ta področja so pretežno kmetijska in imajo zato vse možnosti, da dobe večja sredstva pri natečajih in iz skladov za pospeševanje kmetijstva.

V prihodnje bo izredno važno, kako bodo gospodarske organizacije izkoristile investicijska sredstva, kajti za tako imenovane investicije v nove objekte je predvidenih 52 odstotkov, za rekonstrukcije pa 48 odstotkov vseh sredstev. To velja za Slovenijo, kajti v Jugoslaviji bomo za nove investicije porabili 83 odstotkov, za rekonstrukcije pa 17 odstotkov. Dosedaj so mnoga podjetja pripravljala načrte za rekonstrukcije, to je obnovo zastarelih tovarn, vendar pa so bili ti mnogokrat takšni, da bi bilo treba staro tovarno dobesedno podreti in začeti graditi novo, če bi bil načrt odobren. Pri tako velikem deležu investicij za rekonstrukcije bodo morala podjetja veliko bolj skrbno pripravljati predloge za rekonstrukcije in ločiti nove gradnje od obnove. Sicer bodo mnoga ostala brez sredstev.

Beseda mladim

Zapiski z okrajne mladinske konference: premalo sodelovanja z mladim rodod. — Zakaj ostaja marsikaj le pri besedah? — Mladina hoče delati, pa za svoja prizadevanja dostikrat ne najde pomoči — Pereča vprašanja kmečke in vajsenske mladine

Izredna okrajna mladinska konferenca v Novem mestu 22. decembra, sklicana v glavnem zaradi izvolitve treh delegatov za VI. kongres LMSJ, je opozorila tudi na vrsto težav, s katerimi se bore mladinske organizacije v okraju. Na konferenci, ki jo lahko označimo kot izredno plodno, so bili razen predstavnika OK LMS tudi

REME

ZA ČAS OD 10. DO 19 JAN.

Do 10. januarja pogoste močne padavine, ki bodo prešle v sredo. Zatem so možne le še lahke snežne padavine, zlasti okoli 18. januarja; sicer večinoma suho oz. jasno vreme. Hkrati bo postopno pritisnil silen mraz, zlasti po 19. januarju.

V. M.

predsednik okrajnega odbora TV Partizan Boris Čizmek-Bor, predsednik Dolenjske gasilske zveze Lojze Mirič in predstavnik okrajnega odbora Ljudske tehnike ter okrajnega odbora Društva prijateljev mladine.

Glavni problemi mladinske organizacije so brez pomoči ostalih organizacij in upravnih organov. Ni povezave v delu, besede se ne spreminjajo v dejanja. Mladina vse prevečkrat čuti podcenjevanje ali pa ne najde razumevanja za svoje težnje. Mladinske organizacije so prepuščene same sebi, čeprav so se v devetih mesecih od zadnje okrajne konference okrepile za več kot 600 novih članov. Mladina hoče dela, hoče napredka, mladina pozna probleme današnjega časa, ho-

če se spoprijeti z njimi, potrebuje pa pomoči. Samo nekaj misli iz plodne razprave.

»Zakaj smo v narodnem dohodku na zadnjem mestu v republiki?« Mnogo naših surovini, zlasti lesa, je šlo po vojni za gradnjo gospodarskih objektov v drugih okrajih. Nam je ostalo le skrajno zaostalo kmetijstvo. Vidimo, kako v drugih okrajih naglo dvigajo kmetijsko proizvodnjo in izboljšujejo hektarske donose. Obnavljajo stotine hektarov vinogradov. Kaj pa pri nas? Razpravljamo o šmarncih, kako pa naj ta problem rešimo, pa se nismo na jasnem. S čim naj nadomestimo šmarnci? Kako bomo dvignili zaostalo kmetijstvo? O

(Nadaljevanje na 5. strani)

DOLENJSKO KMETIJSTVO

Premagana so stara pojmovanja

Druge redna seja obeh zborov OLO Novo mesto 27. decembra lani je bila v glavnem namenjena razpravi o stanju kmetijstva v okraju in o osnovah za sestavo petletnega perspektivnega načrta za razvoj te gospodarske panoge. Odborniki so dobili še nekaj dni pred sejo obširno pismeno gradivo o stanju kmetijstva v našem okraju, o zadružništvu, veterinarski službi, porabi sklada za kmetijstvo in pod, o čemer bomo še posebej poročali. Razprava o kmetijstvu je terjala več ur in je v njej sodelovalo veliko odbornikov.

Majhna blagovna proizvodnja nas tišči nazaj

Pismena poročila, ki so jih dobili odborniki pred sejo, je dopolnil ing. Milan Bračič, s podatki o stanju živilske predelovalne industrije v okraju. Med večje obrate spadajo Belasad, Destilacija alkoholnih pijač na Mirni, mlinci ZORA, Mačkovec in Kovačič, Zadruga mlekarstva, dve vinski kleti, Mesarija in klavnica v Novem mestu ter še nekaj manjših obratov.

V Belasadu so letos obnovili naprave za destilacijo alkoholnih pijač, za prihodnje leto pa imajo v načrtu obnoviti vseh strojnih naprav. Podjetje Destilacija na Mirni se kar lepo razvija, potrebno pa je, da poveča proizvodnjo brezalkoholnih pijač, ki jih primanjkuje na trgu. V ZORI namenjajo letno okoli 850 ton moka, vendar največ kot uslugi raznim podjetjem. Potrebno bi bilo obnoviti naprave in osamosvojiti podjetje, da bi preusmerilo proizvodnjo na specialne vrste moka.

Mesarija in klavnica v Novem mestu ima vse pogoje, da se razvije v večjo predelovalno podjetje, potrebuje pa druge, večje prostore. Zadruga mlekarstva se bori s težavami, ker naprave niso polno izkoriščene. Vinska klet v Metliki je pred dograditvijo. V prvem obdobju bo imela predvsem komercialni značaj.

Za naše kmetijstvo pa je glavna značilnost majhna blagovna proizvodnja. Donosnost zemlje je majhna, pa še to kar se pridelja, je v glavnem namenjeno za lastno potrošnjo kmetovalcev. Premalo je tržnih presežkov, zato so dohodki kmetičkih proizvajalcev majhni, cene tistih skromnih presežkov, ki pridejo na trg, pa izredno visoke.

Kmetijstvo na seji okrajnega ljudskega odbora

Več pridelkov za trg

Kaj so povedali odborniki

Franc Kerin iz Podbočja je menil, da smo dosedaj premalo naredili za obnovo vinogradništva, da pa smo v Sloveniji nemara dosedaj preveč vložili v gradnjo vinskih klet. Ni razvidno, da bi šle takse na hibridne trte za obnovo vinogradništva, kot je bilo rečeno. Tudi privatniku je treba pomagati obnoviti vinograd, saj je vino iz zasebne kleti prav tako dobro. Kritiziral je, da za vinsko razstavo v Podbočju niso dobili strokovne in druge pomoči od okrajnih forumov. Pripomnil je tudi, da se mu čudno zdi, da pse cepijo zastoni, za živino pa je treba plačati.

Ing. Lojze Lovko je pojasnil, za kaj so bila porabljena sredstva sklada za kmetijstvo. Iz pojasnila je bilo razvidno, da so bila porabljena v kmetijske namene, vendar v precejšnji meri za administrativne namene. Dr. Goslar je pojasnil, da pse cepijo zato zastoni, ker s tem neposredno varujejo ljudi pred boleznijo, ki jo prenašajo psi.

Odbornik Lojze Hutar iz Črnomlja je govoril o težavah Proizvajalne kmetijske zveze v Črnomlju. Pri riglanju novih površin je odvisna od drugega podjetja, zato gre delo le počasno naprej. Potrebno bi bilo, da bi imela proizvajalna zveza lastni strojni park in druga osnovna sredstva za hitrejšo uresničevanje postavljenih nalog. Zaveznil se je, da bi v Beli krajini osnoval kmetijsko-gospodarsko proizvajalno zvezo, ki bi bila med drugim tudi nosilec investicij za gradnjo gozdnih cest. Temu predlogu je ugovarjal šef Okrajne gozdne uprave ing. Rašč, češ da so dohodki iz nedržavnega sektorja gozdov v Beli krajini majhni in da se ne izplača cepiti gozdarske službe.

Obnova kmetijstva je breme celotne družbe

V razpravi o kmetijstvu je sodeloval tudi ljudski poslanec in sekretar Izvršnega sveta LRS

Niko Šilih, ki je poudaril, da je prav, da je OLO dal analizo kmetijstva na sejo. Sedanji čas, ko se pripravljajo gospodarski načrti razvoja, je to toliko bolj umestno. Razvoj kmetijstva bo imel v perspektivnem načrtu republike najvažnejše mesto. Novomeški okraj spada med najbolj zaostale okraje, kar pomeni, da so v kmetijstvu velike neizkoriščene zaloge. Okraj ima majhna sredstva za vlaganje, za to bo potrebna družbena pomoč. V družbenem načrtu bo predvideno, za koliko moramo v tem času dvigniti kmetijsko proizvodnjo. Če bomo vložili v ta namen vse napore, moramo te številke prekorajšiti. Le od povečane proizvodnje je odvisen večji dohodek občin in posameznika. V kmetijstvu so velike rezerve. Kmetijstvo se je dosedaj počasi razvijalo, zlasti v ostalih krajih. Tem krajem moramo posvečati vso pažnjo, da se bodo dvignili vsaj na raven v ostalih področjih naše republike. V republikem merilu bo do leta 1961 na razpolago za kmetijske investicije 29 in pol milijard dinarjev. Kmetijsko proizvodnjo na zasebnih kmetijstvih je mogoče dvigniti le v sodelovanju med zadrugo in zadrugniki na osnovi pogodbe.

Res so težave zaradi strokovnega kadra. Imamo strokovnjake, ki se posvečajo predvsem svoji strokovnosti in se hočejo odtrgati od drugih problemov. Naloga strokovnega kadra ne bi smela biti le v dajanju strokovne pomoči, pač pa tudi v tem, da nakazuje, kako reševati probleme.

Kmetijska proizvodnja bi morala čutili tudi neko odgovornost do potrošnikov. V Novem mestu je blago na trgu na primer dražje kot kje v industrijskih centrih, čeprav je mesto sredi kmetijskega področja. To se ne bi smelo dogajati. Kmetijska proizvodnja bi morala zanjati tudi pridelke, ki niso omejeni v načrtu. Možnosti, da dvignemo donos kmetijstva in s tem dohodek, je zelo veliko. Neizkoriščenih rezerv je mnogo, treba jih je samo polskati.

stili po zadrugah. Taki, ki prihajajo na vas iz mesta, ne koristijo veliko.

Zaključki seje

Na koncu so sprejeli zaključke razprave o kmetijstvu, ki naj služijo kot smernice za sestavo perspektivnega načrta. Povečanje kmetijske proizvodnje in v ta namen krepitev socialističnih odnosov na vasi — to je osnovna naloga. Pri tem ima vlogo vloga kmetijske zadružništva, zlasti v vključevanju razdrobljenih kmetijskih posestev. Zagotoviti je treba šolanje strokovnih kadrov za kmetijstvo. To je skupna naloga vseh, takoj pa organizirati tečaj za vodilne uslužbence kmetijskih zadrug. Za dvig kmetijstva moramo pogumneje vlagati investicije ter skrbeti, da bodo načrti pravočasno pripravljeni in ekonomsko utemeljeni.

dnevu stavili na razpolago 17 vagonov krompirja. To je nepopravljiva škoda. Med drugim smo za nekaj let te kupce izgubili. Čudil se je, da kmetije ponujajo hkrati mršavo živino in krompir, ko bi lahko s krompirjem spitali živino in dobili zanjo primerno ceno.

Zanimiv problem je načel Dušan Mulec. Podjetje skrbi za stanovanje svojih delavcev in uslužbencev. Dogodi se, da se kdo zaposli na posestvu, zato dobi stanovanje. Kmalu nato odpove službo, v stanovanju pa ostane in ga ne morejo izseliti. Franc Medle je menil, da bi bilo treba kmetje za poletje opozoriti na pitje živine in ne žele takrat, ko je krompir že izkopan in čaka na kupca. Kmet ne more tako hitro pripraviti blezov in nakupiti živino za rejo. Erno Šali je poudaril, da so uspehi takih zadrug, ki imajo kmetijske strokovnjake, večji kot ostalih. Zato bi bilo treba kmetijske strokovnjake name-

10. novembra lani mi je nenadoma obvela štiri leta in pol stara breja krava. Najprej smo jo zdravili doma, ker pa ni bilo nič boljše, sem šel v Žužemberk po živinozdravnika J. Hribarja. Ko je le-ta silil kaj je kravi, je po kratkem razmišljanju re-

V kmetijstvu je bilo lansko leto 1957 rekordno skoro v vseh vrstah kmetijskih pridelkov. Dobre vremenske razmere mnogo pripomogle k visokim pridelkom v kmetijstvu, loda prav tako so mnogo pripomogli tudi novi soobni agrotehnični ukrepi, ki se jih že v preteklem letu uporabljali. Premagana so stara pojmovanja o kmetijski proizvodnji, ki so dominirala ne samo med našimi kmetovalci, temveč tudi med enim delom kmetijskih strokovnjakov. Odpora proti sejanju hibridne koruze, proti uporabljanju umetnega gnojila, uvoženemu semenu sorte pšenice ni več.

Sedaj se dela, da bi dali dovolj sredstev za mehanizacijo, za boljše obdelavo sedanjih in novih setvenih površin v našem kmetijstvu. Ako bomo znali uporabiti vse znanstvene metode v našem kmetijstvu, se

nam ne bo treba več bati sušnih let in drugih vremenskih nepravil.

Prihodnje leto 1958 bomo v kmetijstvo investirali nad 20 milijard dinarjev več kakor v preteklem letu, do leta 1961 pa bo v kmetijstvo investiranih nad 200 milijard dinarjev. To je zelo velika vsota in ako jo bomo racionalno in pravilno uporabljali, bo dala tudi velike rezultate. — Dviganje našega kmetijstva na višji sodobni način obdelovanja, namreč povečanje in razširjenje agrarne proizvodnje zahteva tudi izpremembo v pripravljanju in razdeljevanju kmetijskih pridelkov: potrebno je pripraviti dovolj skladišč, prevoznih sredstev, hladilnic in drugega, tako da bodo pridelki prišli do potrošnika, ne da bi velik del propadel na polju, ker teh sredstev ni dovolj.

(iz novoletne poslanice predsednika republike Josipa Broza-Tita narodom Jugoslavije)

Hvala veterinarski službi

29. novembra lani je bila odprta nova avtomobilska cesta od Cateža do Nevega mesta. Zato se je avtomobilski promet po stari državni cesti skozi Kostanjevico in Sentjernej močno zmanjšal. Konjička na cesti nihče ne moti, zdaj lahko vozi kar po sredini ceste...

keel takole: »Krava je gotovo požrla kak železen predmet, ne bo pomagalo nič drugega kot operacija.« Jaz za začudeno pogledam in vprašam, če je to mogoče pri živini, ker pri nas kaj takega nisimo še slišali. Zdravnik mi je vso stvar obširno razložil in rekel, da bo takoj po mojem pristanku telefonski veterinarsko postajo v Kočevju. Jaz sem na to pristal.

Drugi dan so se pripeljali iz Kočevja trije veterinarji, pregledali so kravo in potrdili mnenje veterinarja Hribarja, in takoj pričeli kravo operirati. Najprej je dobila injekcijo, na-

to pa rez čez vamp in po kratki uri je bila v rokah spretnih veterinarjev že 10 cm dolga žica. Čez dva dni je bila krava spet zdrava in je, ko je prišel njen čas, povrgla zdravega teletčka.

Najtopleje se zahvaljujem tov. Hribarju, veterinarju v Žužemberku, ki me je nagovoril, da sem dal kravo operirati in veterinarski postaji v Kočevju, ki mi je rešila kravo.

Mislil, da odslej ne sme iti več toliko dobre plemske živine v zakol, saj vidimo, da je uspešna pomoč blizu!

Jože Lube, Vrh 14, p. Hinje

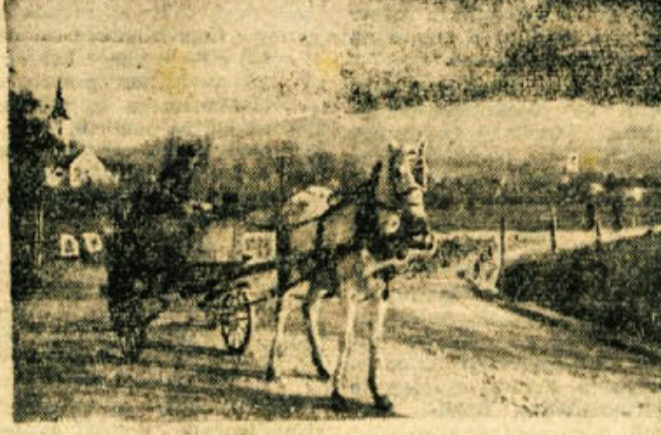
25 milijonov za žabe

Naše izvozno podjetje »Jugoproduct« je v 10 mesecih lanskega leta izvozilo 100 tisoč kilogramov žab in dobilo za njih 25 milijonov deviznih din. Največ žab smo poslali v Francijo in Švice.

Starika milijonarka

Naumka Itanova je let noč postala najbogatejši človek v naši državi. V Ameriki je umrl njen brat in ji zapustil vse svoje premoženje. Tako je 70-letna starika posedevala 300 tisoč dolarjev ali okrog 300 milijonov din.

Dopisujte v Dolenjski list; to je boljše kot jeza, češ »o nas pa nič ne pišejo...«

Več znanja delavcem!

V dneh od 18. novembra do 3. decembra je bil na kmetijski šoli Grm pri Novem mestu tečaj za kvalificirane delavce iz kmetijstva. Pri organiziranju tega tečaja so mnogo pomagali tajništvo za delo OLO Novo mesto s svetom za delo, kmetijske sindikalne organizacije na kmetijskih posestvih in okrajni odbor sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev in uslužbencev v Novem mestu. Tečaj je se udeležilo 30 članov sindikata s kmetijskih posestev in iz kmetijskih zadrug; tečajniki so po končanem tečaju opravljali izpite za kvalificirane delavce iz kmetijstva. Izpiti je napravilo 27 članov. Ti so pokazali zelo dobro znanje in sposobnost za delovna mesta kvalificiranih delavcev v kmetijstvu.

Veliko pomoč za tak strokovni uspeh je nudila s svojimi predavatelji podružnica Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov v Novem mestu; tečajniki so jim dali za požrtvovalnost vse priznanje in zahvalo. Mnogi tečajniki so spoznali, da je potrebno v kmetijstvu še veliko več znanja, če hočejo uresničiti vse naloge, ki

čakajo kmetijska posestva in zadruge. Zadruge se bodo morale v najkrajšem času usposobiti za moderno, ceneno tržno proizvodnjo; je tako bodo odpirale vestransko vlogo v razvijanju modernega kmetijstva in socialistične preobrazbe vasi.

Razvoj naše vasi vodi po poti podružbljanja proizvodnih procesov oziroma krepitev družbenih proizvodnih sredstev v kmetijstvu, predvsem pri zadrugnih organizacijah, ob prostovoljnem ekonomskem sodelovanju posameznih proizvajalcev in najrazličnejših oblikah. Za razvoj moderne kmetijske proizvodnje je poleg socialističnega sektorja kmetijstva odločilen tak razvoj tudi v zasebnem sektorju, ki ga lahko sproži z zavestnim uveljavljanjem raznih oblik sodelovanja zadrugnikov z zadrugo. Zato je potrebno, da zadruga razpolaga z znanimi proizvodnimi sredstvi in s kvalificiranimi kadri iz kmetijstva, da lahko postane močan sodelavec v neposredni kmetijski proizvodnji. Za te naloge so sindikalne organizacije poklicane, da nekonek pomagajo, posredujejo

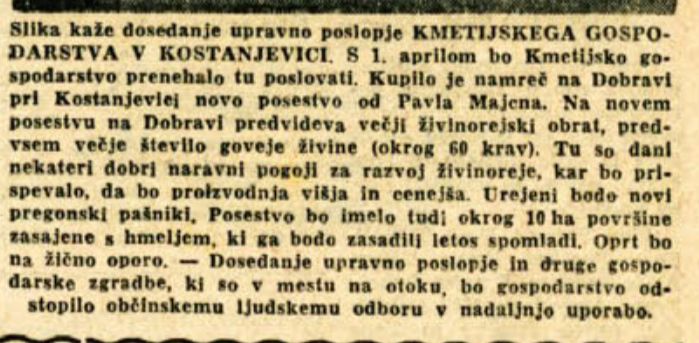
znanje med član in kolektivom, s tem da organizirajo čitalnice, krožke in podobno, spremljajo potek proizvodnje, odpravljajo nepravilnosti v delovnih odnosih za čimvečjo proizvodnjo, ki jo predvidevamo v perspektivnem planu razvoja kmetijstva v razdobju 1957-1961 na posameznih področjih dela v kmetijstvu.

K. P.

Tako pšenico potrebujemo

Poročajo, da je na Jalti na Krimu (Sovjetska zveza) uspelo znanemu mišurincu Alekiju Bomniku vzgojiti na llovnatih kamniti zemlji pšenico, ki ima več kot dva metra visoke stebelke. Na en kvadratni meter setvene površine daje 3,50 kg prvovrstnega zrna. Bomnik je izjavil, da dela že od leta 1945 poizkuse z vzkaljanjem vejaste pšenice, ki

se ne izrodi. Pšenico seje v vrste in razmaku 20 cm in 15 cm bilke od bilke. Od vsakega posejanega zrna dobi povprečno 30 do 35 stebel s klasjem. Zrna so velika in težka ter znatno prekašajo navadna zrna. Tudi slama te pšenice predstavlja veliko vrednost. Pomešana s llovnicco se lahko uporablja tudi za gradnje.

Slika kaže dosedanje upravno postopje KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA V KOSTANJEVICI. S 1. aprilom bo Kmetijsko gospodarstvo prenehalo tu poslovati. Kupilo je namreč na Dobravi pri Kostanjevici novo posestvo od Pavla Majcna. Na novem posestvu na Dobravi predvideva večji živinorejski obrat, predvsem večje število goveje živine (okrog 60 krav). Tu so dani nekateri dobri naravni pogoji za razvoj živinoreje, kar bo pripomoglo, da bo proizvodnja višja in cenejša. Urejeni bodo novi pregonski pašniki. Posočje bo imelo tudi okrog 10 ha površine zasajene s hmeljem, ki ga bodo zasadih letos spomlad. Oprti bo na žično oporo. — Dosedanje upravno postopje in druge gospodarske zgradbe, ki so v mestu na otoku, bo gospodarstvo odstopilo občinskemu ljudskemu odboru v nadaljnjo uporabo.

Neizkoriščeni krediti za obnovo

Odbornik Tone Pira je odgovoril Francu Kerinu glede pomoči pri njihovi vinski razstavi, rekoč, da se družbena sredstva dajejo v take namene, od katerih ima družba korist. Za obnovo vinogradov imamo na razpolago neomejene kredite, vendar se dosedaj na obnovo nismo pripravili, zato so ta sredstva neizkoriščena. Predvsem manj-

ja. Lahko bi celo izvozili 100 vagonov krompirja, toda ne take kvalitete, kot nam ga nudijo kmetje in zadruge. Krompir pripeljejo blaten, droban in še celo pomešan s peskom.

Posamezni upravni odbori imajo tudi čudne odnose do kmetijskih strokovnjakov. Tako je bil upravni odbor Kmetijske zadruge Sentjernej pri razpravi

temeljito pretresti tudi trgovino, ker je tudi v tej panogi mnogo problemov, ki jih je treba pričeti reševati.

Odbornik Jože Unetič se je zavzemal za razširitev živilske predelovalne industrije. V okraju imamo precej surovin slabše kakovosti, ki pa so dobre za predelavo. Brezalkoholnih pijač zlasti v poletnih mesecih hudo primanjkuje. Iz okraja izvozimo veliko klavne živine. Zakaj ne bi del te živine predelali doma v mesne izdelke? Razveseljivo je, da se kmetje prijemajo reje prašičev. Število teh rejcev se je povečalo v dobrem letu za 15 do 20 odstotkov. Pri goveji živini pa gremo v napačno smer. Število goveje živine se ne more povečati, če večino telet pokoljemo. To bi morali preprečiti. Ker so zadruge pustile nakladati krompir slabe kakovosti in še blajen ter pomešan s peskom, so nam kupci v enem

Sejali bomo heterozno koruzo

Letošnjo pomlad bo našim kmetovalcem na razpolago precej semen hibridne koruze in sicer toliko, da bomo z njo lahko obsejali okoli 700 ha njiv. To je že lepa površina, ki jo pa bomo postopoma še povečali tako, da bo leta 1961 že 60 odstotkov koruznih njiv rodilo iz semen heterozne koruze.

Vsak kmet bo hotel pojasniti na marsikatero vprašanje preden se bo odločil, da bo zamenjal svoje domače seme, za katerega je prepričan, da mu bo rodilo, čeprav ne obilo, pa vsaj zanesljivo. Vsak se bo gotovo vprašal, kaj je heterozna koruza, kakšne prednosti ima, ali bo imel koristi od setve heterozne koruze in še na marsikatero vprašanje bo hotel slišati odgovor.

Koruzo je tujeparna rastlina in se stori oplođi s cvetnim prahom sosedne rastline. Znanstveniki so delali poizkuse več let s tem, da so koruzo proti njeni navadi opravešali z lastnim cvetnim prahom. Pri tem so opazili, da je bila koruza od rodu do rodu slabotnejša in je dajala nižje pridelke. Mnogo

rastlin je tudi popolnoma shirokolep. Rastline so postale slabotnejše, toda v svojih lastnostih izenačene. Ko so prišli do tako izenačenih rastlin, so med seboj opravešali dve najbolj različni rastlini. Iz semen tega križanja so se razvile rastline močne rasti, ki so dale veliko večji pridelok kot njihovi storiži. To lastnost, bujnejšo rast in večjo rodovitnost križancev imenujemo heterosis in križanje ali hibride tudi heterozno koruzo.

Na naših njivah lahko opazimo, da koruza neenakomerno kali, mnogo je jalovih rastlin, med njimi tudi mnogo spačkov, storiži so nepopolno oplođeni, posebno na vrhu. Vsemu temu je vzrok oplođevanje v sorodstvu. Takšno oplođevanje je na naših njivah neželjeno, saj pustimo rastlinam, da se oplođijo slučajno. Če pa oplođitev smotorno uravnomo, kakor se to dela pri proizvodnji heterozne koruze, rastejo samo zdrave rastline, ki so sposobne dajati velike pridelke. S križanjem se pospeši rast celic, ki sestavljajo rastlino. Število in veli-

kost celice se poveča. Posledica tega je, da so rastline bujnejše v rasti, listi so daljši in širši, korenine obilnejše, bolj prepletajo zemljo ter močneje jemljejo hrano in vodo. Rastline so odpornejše proti boleznim in tudi hitreje dozoriijo.

V Sloveniji že pridelujemo medsortne hibride v manjšem obsegu na selekcijskem posestvu v Belčincih, kjer križajo beltsinsko zobanko s koroko hitrico in beltsinsko trdnico, z beltsinsko zobanko.

Razen medsortnih hibridov imamo še sortnolinjske in tako imenovane dvojne linjske hibride. Prvi so križanci med sorto in med kakšno preizkušeno samooplođno linijo, dvojne linjske hibride pa dosežemo s križanjem štirih samooplođnih linij. Prvo leto ločeno križajo dve enojna križanca. Naslednje leto pa križajo med seboj dva enojna hibrida, tako da je eden izmed enojnih hibridov materska, drugi pa očetovska rastlina.

Heterozno seme je torej seme, ki bo dalo prvo leto prav

gotovo znatno večji pridelok naše domače koruze. Poskusi so pokazali, da je minimalni pridelok, ki ga lahko dosežemo 6000 kg zrna na hektar. Toda heterozno seme svojih lastnosti ne obdrži skozi več let. Če drugo leto bujnost in rodnost znatno padeta in je zato najboljše, da vsako leto nabavimo novo seme. To seme bo mogoče zamenjati vsako leto, kar bodo kmetje gotovo radi storili, ko se bodo prepričali o prednosti te zamenjave oziroma setve heterozne koruze.

Včasih slišimo ugovor, češ da heterozna koruza pri nas sploh ne dozori. Morda je bilo res kakšno razočaranje, toda vse zaradi nepravilne izbire sort. V prejšnjih letih smo sejali različne hibride kot so Nebraska, Ohio, Indiana, Wisconsin 64I in še nekatere druge, ki so za naše področje neprimerne, ker ne dozoriijo pravočasno. Letos bomo sejali dva hibrida, ki sta se v večletnih poskusih pokazala kot primerna. To sta Wisconsin 355 in Wisconsin 270. V poskusih je W 355 za 15 dni bolj zgodaj dozorel kot domača sorta — metliška trdnica.

Naj opozorim še na nekaj značilnosti hibridov. Zemlja mora biti globoko zorana, ker imajo križanci močnejše kore-

VLADO LAMUT: Dole njska pokrajina (1957)

ka resne volje pri vinogradnikih. Ti bi sicer vzeli kredit za obnovo, če bi jim ga dali brez vsake obveznosti. Tako pa ne gre.

Na naših socialističnih posestvih je osnovno vprašanje kader. Na posestvih imamo le tri tehnike, 19 se jih šola, trije pa so pri voljkih. V načrtu je, da bomo imeli v okraju do leta 1961 300 hektarov hmeljišč, od tega že prihodnje leto 40 hektarjev. Premalo je pobud za napredek s strani kmetovalcev.

Z zamenjavo semen, večjo uporabo umetnih gnojil in z drugimi ukrepi, smo dvignili pridelok krompirja. V okraju smo imeli letos okoli 700 vagonov presežka krompirja. Večji del bi ga lahko prodali, če bi zadruge in kmetovalci spoštovali osnovna načela solidnega trgovanja in kakovost krompir-

Tudi trgovino bi morali pretresti

V razpravi o kmetijstvu je sodelovalo še več odbornikov obeh zborov. Niko Belopavlovič je poudaril, da je treba v kmetijstvu čimprej preiti iz naturalne v blagovno proizvodnjo, to je, da kmet ne bo prideloval samo to, kar potrebuje zase, pač pa predvsem za trg. S tem se bodo povečali nekovi dohodki. To pa je možno z družbenimi sredstvi na socialističnih načelih. Mnogi kažejo kot na vzrok za majhne dohodke kmetijstva visoke davke, nočejo pa videti majhne proizvodnje. Ni je posledica zaostalosti. Menj je tudi, da bi morali na cel izmed sei OLO

Kako smo in nismo silvestrovali

Noč kot vse druge

»Niso nas pozabili...«

Z Vrha pri Ljubnu nam pišejo

Svegljev Jožek iz Srednjih Rodin sedi na postelji v kotu otroške sobe novomeške bolnišnice in počasi pripoveduje: »...pri sosedu so klati prešča ... Onda sem šel tja, pa je skočil Lisko na mene ... ja neznan, zaid me je ugriznil ...«

Jožek ne joče več. Čvrst, temnopolt fantiček, globokih rjavih ušk, sturmi v veliko jelko, ki blešči v lučicah, srebru in zlatu na mizi sredi sobe. K sebi stiska vrečko sladkih dobrot ki jih je nocoj prinesel malim bolnikom Dedek Mrz.

Nadstropje niže je v mali operacijski dvoran vse mirno. Na mizi leži zaprta knjiga — septični operacijski protokol. Pod številko 3755 je v njej zadnji vpis: Jože Svegljev — pasja ugrizlina na desnem licu in spodnji ustnici. Jožek o teh latinskih besedah nič ne ve; zaspal je in sanja morda o domačih na Rodinah ali o hudobnem Lisku.

»Pa ne bo nič hudega« mi pravi v svoji sobi dežurni zdravnik dr. Branko Stalcer,

kjer skrbi dežurni bolničar Justin Zabkar vso noč za tri težje bolnike, ki so bili pred dnevi operirani. Zdravnik pregleda zapiske o pulsu, dihanju, temperaturi, sladkorju; bolničar mu poroča, kar je treba povedati o počutju njegovih varovancev.

Na hodnikih kirurškega oddelka je mir. Sestra Julka se čudi:

»Ne pomnim, da bi bile sobe tako prazne! Na aseptiki imamo od 23 postelj zasadenih le 13 na moški septiki od 49 komaj 29.«

Skoraj brez dela je to noč tudi vrtarica Justa Turk.

»Marca bo deset let, odkar sem tu v službi, pa takega silvestrovanja večera še ne pomnim. Skoraj vsako leto sem bila to noč dežurna, je že tako naneslo, pa vam povem, da ni bilo nikoli tako mirno: ni porodnic, ni ponestrancev ... Seveda smo tudi mi veseli, da ljudje ne potrebujejo bolnišnice!« nam pove Justa.

»Kakšna bo nocojšnja noč? Tako kot vse druge!« mi malo pred polnočjo pove še dežurni

pa seveda tudi o skorajšnjem Novem letu. Tupatam si zaželi kdo kompot, čaja ali kave. Tudi smeh tuješ na hodniku; šepetanje narašča, še malo ... luč je ugasnila ... leto 1958 je tu ... voščila in sliski rok na vse strani; zdravnikom sestram, bolničarjem, bolnicam in bolnikom, vsem, ki ne spijo. Sreče in zdravjal Veselja in uspehov! Predvsem pa zdravja, zdravja vsakomur, najbolj pa njim, ki so nocoj v hiši, kjer zdravje vračajo ...

x x x

Ura teče. Ze je dve, pol trih, pol štiri. Z dežurnim zdravnikom dr. Stalcerjem nadaljujeva lani začeti razgovor. Dolgo ne bom pozabil te noči in najinega noveletnega kramljanja. Noč je mirna, bolniki spe, novih sprejemov nocoj ni. Beseda teče največ okoli sodobne anestezije, kateri se dr. Stalcer z ljubeznivo mladega znanstvenjka ves predaja. Vprašujem in poslušam; včasih pojasni risba na kosu papirja ali skica v strokovni knjigi zapleten proces delovanja elektrokardiografa in najnovejšega elektroencefalografa, s katerima zdaj v bolnišnici med najtežimi operacijami avtomatično registrirajo številna notranja dogajanja v bolniku. Poslušam in še vprašujem, da bi laže razumel napore, prizadevanja načrte in dosedanje uspehe kolektiva naše bolnišnice.

Noč je mirna. Novih sprejemov ni, bolniki spe. Ob pol petih greva z dežurnim zdravnikom k počitju v sobico na podstrešju bolnišnice.

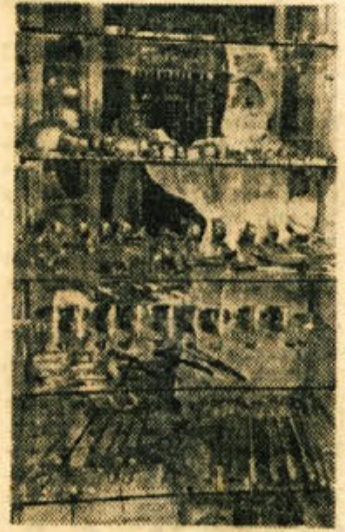
Ob petih se začne prvo delo, tokrat na ginekološko-porodniškem oddelku. Dežurnega zdravnika dr. Brezica, ki je malo prej legel, zbude. Z rešilnim avtomobilom so pripeljali iz metliške okolice mlajšo žensko, ki toži o hudih bolečinah v trebušni votlini. Nerva notranja krvavitve. Zdravnik se odloči za operacijo. Sestra Ana Kavčič pripravi medtem vse potrebno za anestezijo. Zdenka Kaplan je instrumentarka, Rozika Prosenik zdravnikova asistentka. Zanje in še za dve strážnici se je 1. januar začel ob petih zjutraj. In ko se v mestu zadnji veseli silvestrovalci vračajo iz kavarn in drugih lokalov, si doktor Brezic s sodelavkami obriše potno čelo. Bolnica je operirana in rešena ...

Dežurnega zdravnika kirurgije dr. Stalcerja pokliče na delo nekaj kasneje; 70-letnemu upokojencu iz Mirenske doline, ki je pri silvestrovanju padel z nezavarovanega balkona, je treba zašiti glavo. 5-letni Jožek s Sevnega pod Trško goro je zadnjega decembra zvečer pripravil krmo za kravo, pa se je pri tem usel v levi palček. Zdjaj čaka, da mu ga bodo zašili. Nekje ob Krki so se ponoči udarili fantje; prehuda korajža je enemu izmed njih s steklenico odrla nekaj kože z glave. Avtomobil je pripeljal otroka z

zlomom goleni. Popoldne je prišel po pomoč v bolnišnico ne nekdo, ki je bil doma tepen od ženinih staršev ...

Novo leto se je začelo. Noč je bila mirna 1. januarja pa je na novi strani v knjigi malih septičnih operacij do večera že 6 vpisov.

Zivljenje teče dalje.

Samo nekaj prijemov in že je izkušena instrumentarka zbrala orodje, ki je potrebno v nujni operaciji

Vrh je 7 km oddaljen od Novega mesta in spada v novomeško občino. V drugi svetovni vojni je vas veliko trpele. Dvanajst fantov in mož so fašisti odgnali v internacijo na Rab. Ko so se vrnili, so vstopili v partizanske brigade. V vasi je bil dve leti štab partizanske enote. V vasi sta dve vojni siroti, ki sta ostali brez staršev. Zanju skrbita Zveza borec in Rdeči križ.

Petnajst let svobode je tuš na Vrhu prineslo novo življenje in napredek. Zlasti lani se je življenje v naši vasi močno razgibalo. Meseca marca so žene praznovale dan žena. Pri tem so se spominjale trpljenja in gorja.

Najsrečnejši dan je četrtek ...

Med drugimi se prav lepo zahvaljujejo za novice v Dolenjskem listu vsi »kranjski fantje«, ki služijo vojaški rok v Nišu. Najbolj srečni so v četrtek, ko dobe list. Žalostno so samo, ker imajo le enega, pa bi radi brali vsi.

Prav lepo pozdravljajo soročnike, še posebno pa dekleta na Dolenjskem in jim žele srečno novo leto: Ljilja Sever, Jože Korošec, Otmir Breznik, Slavko Jereb, Ignac Znuđer in Anton Pliberšek.

Tudi zanje ni bilo Silvestra

Čeprav morda ne dobesedno, pa vendar so se počutili čisto drugače kot vi, ki ste za trenutek pozabili na vse vsakodnevne skrbi v vselem pričakovanju, kdaj bo elektrarna za tri minute prekinila električni tok. Nihče ni takrat pomislil nanje, celo na tistega ne, ki je v centrali obrnil stikalo! Marsikdo ni plesal, bilo jih je več kot morda mislite in le nekaj smó jih uspeli obiskati ter poprositi za besedo ali dve o njihovem noveletnem razpoloženju.

Zvezde so bile čiste in bleščeče na jeklenem nebu. Mrz je nekoliko popustil in kdaj pa kdaj je bilo slišati vesel vzklík ali vrisk. Sto šest minut je manjkalo do polnoči ...

Na kolodvor je prepeljal »Ljubljancin«. Potniki so izstopili, lokomotiva ja zamejnana in para že sika v valje. Odhod. Cela vrsta železničarjev nocoj ne bo vedela za zabavo, med njimi tudi prometnik Gojko Foršek:

»Je že tako da pride vsak enkrat na vrsto. Veste, da bi tudi jaz rad silvestroval! ...«

Naslednji, ki smo ga obiskali, je bil vratar pri Pionirju, tovariš Franc Bartolj. V svoji helikopterski kabinici ob vhodu v podjetje je prelistaval modno revijo in si zvižgal znano popevko. Na naše vprašanje, če bo šel kaj pogledat v bližnjo restavracijo, je takole povedal:

»Ja, to pa ne smem. Moram paziti na red in da ne bi kdo kaj zažgal. Tukaj je bencin, nafta ...«

Kapetan Simo Karadža je bil tisti večer dežurni oficir v

novomeški garniziji. V »kruhu« so pelj zvočniki, na hrību za kasarnam pa so pokale rakete. Čutiti je bilo noveletno razpoloženje, čeprav so nekateri vojaki že spali. Tovariš Karadža se je nasmehnil:

»Vesel sem, da ste se tudi naš spomnili. Teže dežurstva sploh ne čutim in prav zadovoljen sem, da bom lahko novo leto dočkal s svojimi vojak! ...«

»Oprostite, ali ste oženjen?«

»Sem. Dovolil so mi, da jo obiščem!«

Vsak pa ni tako srečen in mladi tehnik Lado Lampič na visokofrekvenčni ojačevalnici, ki skrbi za dobro telefonsko zvezo med Ljubljano in Zagrebom, je takole potožil:

»Počutil sem se blazno zanič. Letos sem že drugič nastradal. Lani, ko sem bil še v službi na Bledu, je vrsta prišla nameletos pa spet ...«

Pralnica peska je bila vsa razsvetljena, pa smo se kar po telefonu pozanimali kaj imajo. Oglasila se je žena nočnega čuvaja:

povedovanje še s prav krepko lovsko »slatinščino«, ki prav tako ni za objavo. Med pogovorom mu je pogled venomer uhajal na vrhove in gozdna pobočja, katera je prehodil sto in stokrat. Venomer je vlek na uho posamezne strele z brakede, »Jakob ne bo padel«, je predsedil. In naš častitljivi dolenski lovec se res ni zmotil.

Peter Romančič

Na poljevo hišico piska Jože Dular, starosta dolenskih lovec in tako privablja kragulje, pa tudi druge živali

ki so ga prestale v minuli vojni. Meseca maja je zasvetila elektrika, po zaslugi občine in vaščanov. Vsi se veselijo luči, zlasti v dolgih zimskih večerih. Pri marsikaterem vaščanu že žagajo drva s pomočjo elektrike, v nekaterih hišah pa igra radio. To je res veselje, ko človek vidi v prejšnjem zapuščenem vasi tolikšen napredek.

Tudi mladina ima svojo organizacijo. Julija je priredila vrtno veselico z igro »Zena za skrinjo«, vse na prostem. Mladci so se sami naučili vlog in sami vse pripravili. Za dohodek so si kupili zastavo in šah ter šli na tizlet. Videl so Postojnsko jamo, morje in druge lepe kraje naše domovine. Upamo, da bo prav tako ali še bolj delala mladinska organizacija tudi v novem letu.

Predvočitni sestanek je bil na Vrhu lepo obiskan. Tudi Dolenjski list je dobil v vasi precej novih naročnikov. Otroci in starši so bili prijetno presenečeni ob koncu leta ob praznovanju Dedka Mrza. V vas je prišel kamion in se odpejal 12 otrok, starše in še več drugih, da so šli v Smihel gledat sprevid Dedka Mrza. To je bila res lepa prireditev, katere otroci gotovo ne bodo pozabili. Prejeli so tudi darila.

Za tako lep napredek naše vasi v letu 1957 se moramo zahvaliti naši občini, Socialistični zvezi, Društvu prijateljev mladine in drugim, ki niso pozabili tudi na tako oddaljeno vas.

M. T.

Polno sreče in zdravjal!

Vse fante in dekleta ter vse soročnike pozdravljajo Franc Zupančič, Janez Keik in Vinko Zupančič iz Novega Sada. Vsem znancem in prijateljem, še posebno pa dekletom, želim v novem letu 1958 polno sreče in zdravjal!

Uspešno in srečno novo leto

Iz Novega Sada pozdravljajo svoje starše in jim želijo zadovoljno, uspešno in srečno novo leto vojaki Alojz Skedelj iz Vrbovc, Ivan Horjak iz Sevnice ter brata Anton in Stanko Sinti iz Gradaca.

Dolenjskim dekletom in fantom

Dolenjci, ki služijo vojaški rok v Zagrebu, pozdravljajo dolenska dekleta in fante in jim želijo srečno novo leto 1958: Anton Strajnar, Martin Čečelič, Stane Strumbelj in Valentin Zoran.

Zanje, ki so dan in noč pripravljani na reševanje življenj, to noč na vsem svetu ni bilo počitka. Nešteto nujnih preiskav, kakršno kaže naša slika, pa tudi neodložljivih operacij je bilo treba izvršiti. Če kje, velja gesto nenehne pripravljenosti v zdravstveni službi

porodničar dr. Dane Brezic; tudi ginekološko-porodniški oddelki imajo nocoj mir. »Sicer pa se do jutra lahko še marsikaj zgodi« pristavi zdravnik; dežurni na oddelkih so vedno pripravljani na vse.

V internem oddelku onstran Krke ima zdravnica dr. Erna Primožič to noč nekaj več opravka. Vsa obupana sta prišla zvečer k njej oče in mati s 14 mesecev staro hčerkico: vnetje srednjega ušesa. Kmalu sta položena zapustila bolnišnico; otrok je ostal v varnih rokah. Ob 23.42 je pripeljal rešilni avtomobil 15-letno dekle nekje od Toplice: vnetje berberne mrežnice. Potem je bil mir tudi pri internistih.

Iz Črne gore

Dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Titogradu, pozdravljamo vse bratce Dolenjskega lista, svoje starše, prijatelje in naša dekleta in vam želimo srečno in uspešno polno novo leto!

Silvo Vidmar, Tone Tomšič, Nece Speljko, Franc Veber, Alojz Zarabec, Branko Puhek, Franc Andoljšek, Milen Svajger, Anton Pezdirc in Tone Turk.

Glavo za predrznost

Preed kratkim je prišel k metliškem lovcu Poldetu K. hišni lastnik iz zahodnega dela mesta in povedal, da ima v kurniku zaprtega tatu. Poldet je takoj menil, da je tat gotovo lista, če ne dihur. Stopil je po puško in šel pogledat, kdo je ljubitelj kocki. Ko je odprl vrata, je zagledal tisočo, ki se je ravno matala s puško. To je bila njena poslednja tatvina in večerja, kajti že naslednji trenutek je Poldetova puška končala grešno življenje.

Uptenjeni kožuh zviropeke ni poraben, ker je bila tatka gajava in razen po nošah in repu skoraj brez dlake. Garjavoš je več let napada lističji rod in varjetno ta bolezen vpliva na manjšo razodnost in previdnost drugače prebrisanje živali, da se upa po kotočji celo v mesto. Pri poslednjem ropu v navedenem kurniku je zadavila dve kokoši, ostale so se razbežale, sicer bi bilo gotovo po milih.

Če sreča bo mila, bom sodček dobil; prijatelj, le pridi, ne bom ga sam spil! Ej, v zakemle cvičku so lepe reči, saj je izzorel sred Gadje peč. Po grlu drsela bo kapljica čista na zdravje in hvalo »Dolenjskega lista!«

...to »kapljico čisto« je pa podarila za naše veliko noveletno nagradno žrebanje znana VINARSKA ZADRUGA v KOSTANJEVICI NA KRKI! Ne odlagajte plačila naročnine za Dolenjski list, sodček cvička še čaka ...

Stari lovec pripoveduje...

»Ja, ja - ni več tako, kot je bilo včasih. Divjačina je manj, le »Jakobov« je menda več. Ščetinarjev tudi ni bilo njega dni. Todle je bila silno lepa hosta, sedaj imamo pa grmovje. Preveč smo posegli v živo naši hosti, prav zares.«

Tako je dejal najstarejši dolenski lovec Jože Dular iz So-

teske. Sedela sva, 29. novembra lani, na klopci pred Partizansko kočjo na Frati pa uživala čisti zrak in sonce, ki je za ta letni čas izredno toplo grela.

Jože Dular je povedal, kako je potočil sredi dneva prišel »Jakob«, kakor on imenuje medveda, do Krke v Soteski, tisti domačji, in jo preplaval. Videl ga ni le on, videli in srečali so ga tudi drugi. Enemu je pokazal celo trebuh, ko se je postavil na zadnje tace ... Hm, takšne srečanje ni preveč prijetno.

Potem je staremu lovcu spomin spet ušel v nekdanje čase. »Gotovo sem najstarejši lovec na Dolenjskem. Drugo leto bom star 89 let. Ne verjamate? No, izračunajte: rojen sem 18. marca 1869. Dolgih 48 let sem bil lovski in ribiški čuvaj pri Auerspergu v Soteski. Leta dvainštirideset sem nehaj, ko so prišli partizani v gozdove. Pomagal sem jim, tudi čez Krko sem jih prevažal. Sedaj sem samo še častni član lovske družine v Dol, Toplicah.

Kako sem bil plačan pri grufu, vprašate? Je kar šlo. Petnajst goldinarjev na mesec, vsako leto pa par čevljev in vsako drugo leto obleko, povrh pa toliko deputata, da sem redil kravo. Takrat nas je bilo več čuvajev za ta gozd. Zdjaj jih je premalo.

Veste, dokler sem bil čuvaj, sem ujel v Krki najmanj 60 vider. O, vidre sem pa znal loviti, se pravi, izkušen sem si nabral. Kadar sem na nekem kraju ujel samico, sem potem na istem kraju gotovo ujel še sameca. Zakaj in kako ... no, takole ...«

Nadrobno je razložil, kako je lovil vidre, ampak to je lovčeva tajnost, ki ne sme v časopis. Na koncu je zabelil pri-

Silvestrovanja ni bilo tudi za reševalce — kot vedno so tudi to noč hoteli z bolniki in ponesrečeni v bolnišnice in na postaje za prvo pomoč

Ko smo že pri glasbi, smo obiskali še saksofonista v Do, mu JLA, ki je na Silvestrovo s svojimi kolegi skrbel za zabavo državljanov v ritmu popularnih popevk. Tovariš Ante Glavina, ki smo ga ob tej pozni uri dobili šele pri večerji, se je namuznil: »Razpoložen sem nenavadno vedro in veselo, čeprav ...«

Pri reševalni postaji smo trkali, pa se ni nihče oglašil, ostalo nam je kaj malo časa. Ljudje postajajo že nestrpni. Vriški so vse pogostejši in steklenice romajo na mizo v omamnem zaporedju: Čuvce rezerve, ta zelen, buteljka Ritoznojčana — letnik 1954, marsikdo čokoladen — »tja! ta gost ... da ne pozabimo: še kratek obisk pri mojih postave: Dežurni mlilničnik je bil stari Novomečan, Ljilja Podrazil. Tovariš Rudi Kranjc, ki je imel na skrbi red v mestu, je bil že v Ravogem logu, kjer je okrog osme ure menda nekdo

dreto, da se jih za kakšno drugo izjavo sploh ne upamo prositi. Za njih je Novo leto prišlo res kar čez noč ...

Tudi dežurnega na transformatorski razdelilni postaji v Bršlinju smo poklicali telefonično. Oglasil se je tovariš Branko Brudar:

»Seveda bi bilo bolje kje drugje. Ampak eden mora biti tudi tukaj! Pa srečno novo leto vam želim!«

Anica Irt, plovilasa natakariča v spodnji kavarni, je bila kar nekoliko iznenadena. Končno pa nam je tudi ona zaupala, da bi raje malo posilvestrovala. Kajpak, mlada, živahna ...

Muzika točje polko, da šipe kar škipetajo. Ljudje so razpoloženi, veseli, glasni in ne pomislijo na tiste ... Minute lete kot blisk ... 1957, saj smo se komaj privadili ... Da jo štor, natoči mi vermuta! ... še pet sekund ... štiriindvajset ...

Marijan Moškon

Trdinovi

V rokah imamo že deseto knjigo Trdinovega Zbrana dela. Za ta kulturni dar smo Dolenjci še posebej hvaležni založnici DZS in vzornemu uredniku Janezu Logarju, ki nam v novo luč postavlja že znane literarne podobe dolenske zemlje in njenega človeka, obenem pa nas seznanja tudi z umetninami, ki jim stari čas ni našel skozi tri rodove pravičnejšega mesta, kot je bila zaklenjena Schwentnerjeva miznica.

Naj vam predstavimo le 3 izmed stotih V novih prostorih

Izpolnjena želja šivili novomeške Industrije perila

Mlado podjetje Tovarna šivalnih strojev MIRNA na Mirni se naglo razvija in ga danes po svojih kvalitativnih izdelkih poznano daleč po naši domovini. Hitrega razvoja te tovarne pa ni pripisati le njihovim zelo izkani izdelkom, marveč v veliki meri tudi marljivemu in vestnemu kolektivu podjetja, ki

ki ga je v tem oddelku prej opravljalo 5-6 ljudi, je organiziral tako, da delajo danes le trije, pa vendar povsem zadovoljivo izvrše iste naloge. Res je, da so to izvršili delavci Kašič, Slak in M. Pungartnik pokazali so pa le, kaj zmoro dobra organizacija, znanje in marljivost pri delu. Prej strojni park ni mogel zadostiti potrebam ročnih delavcev, sedaj pa je ob povečanem številu zaposlenih z delom popolnoma na tekočem.

Tretji, ki ga danes predstavljamo, je Vinko Plazar. Od prve-

ga dne je v podjetju, vzgledno je pomagal premagovati vse začetne težave mladega kolektiva, vsako dnevno in nočno uro je delal, kakor da bi bilo podjetje njegova last. Tudi njemu ura ni gospodar, zadovoljen je šela, kadar so naloge temeljito izvršene. Danes je predvsem kon-

trol izdelanega blaga pred odpremo. Njegovo vestno oko vidi vse, poglavitno njegova skrb je odlična kvaliteta izdelkov in predvsem njegova zasluga je, da reklamacij s strani potrošnikov skoraj ni.

Te tri marjive in vzgledne delavce iz podjetja MIRNA vam predstavljamo za Novo leto. Ni so pa seveda edini, ki to zaslužijo. Med letom vam jih bomo predstavili še več.

B.V.

Pozdrav za Novo leto

Domače in znanke pozdravljajo iz Slavonske Požege: razvojnika Alojz Kovarčič iz Kostanjevice in Stefan Odlazek iz Sennice ter vojak Stanko Lamovšek iz Kostanjevice, Franc Kocjančič iz Prelesja, Ivan Bunderšek iz Svinjskega, Stanko Lamovšek in Jože Podlesnik iz Jezevca. Vsem bralcem Dolenjskega lista in drugim Dolenjcem želim mnogo sreče in uspeha v Novem letu, da bi še mnogo let živeli v zdravju in veselju, sladko vince pili pa veselo peli!

Kar neudobno so se počutili delavci Industrije perila v Novem mestu 25. decembra, ko so prišli prvi v nove prostore. Dolga leta so delali v tesnih in temnih prostorih, pa se prvi trenutek skoraj res niso znašle. Toda le za trenutek. Na boljše se je lahko privaditi, in stroji pridnih delav v novih prostorih brne zdaj še hitreje.

S pet milijoni 600.000 din investicij je podjetje pridobilo skupno 125 m² obratnih prostorov. Hkrati so izboljšali tudi sanitarne naprave. Tako imajo sedaj delavce kolikor toliko zadovoljive delovne pogoje.

O delovni zavesti in visoki storilnosti v Industriji perila, ki so jo zlasti lani izredno dvignili, pričajo številke. Leta 1958 so predelali 596.000 m² blaga, lani pa še okoli 800.000 kvadratnih metrov, to pa pri skoraj istem številu zaposlenih. V letu 1957 so predelali toliko blaga kot v prvih 5 letih: od leta 1946-1950. Količinsko so povečali proizvodnjo leta 1957 nasproti letu 1956 za 45 odstotkov, dobi-

Takole otroške letne bluzice bo vesel tudi vaš otrok — zahtevajte zato v trgovinah moderne in kvalitetne izdelke novomeške Industrije perila! Podjetje sodeluje s svojimi priznanimi dobri izdelki tudi v našem novoletnem nagradnem žrebanju

pomeni, da je že zavest, da bodo imeli boljše delovne pogoje, vplivala na dvig storilnosti.

Kolektiv Industrije perila v Novem mestu šteje sedaj okoli 190 ljudi. S svojimi kakovostnimi izdelki se je podjetje uveljavilo na trgu po vsej državi. Zatrjujejo, da bi morali vsaj za enkrat povečati število zaposlenih, da bi krili povpraševanje po prvovrstnih izdelkih. Podjetje ima torej dobre pogoje za razširitev. Sedanjí novi prostori, ki so pravzaprav samo nujna izboljšava delovnih pogojev, so zato le začasna rešitev. Treba bi misliti na novo stavbo, kjer bi imelo podjetje vse možnosti, da se razvije v močan industrijski obrat, za kar ima vse pogoje. Tako podjetje pa Dolenjska tudi potrebuje.

Vredno je popraviti!

V noveletni številki našega lista smo objavili reportažo o delu, načrtih in težavah tovarne šivalnih strojev MIRNA na Mirni. Danes popravljamo podatke, ki smo jih takrat prinesli o tečajih, ki jih je za zeno organiziral vodstvo tovarne po vsej Sloveniji. Ne 30, ampak 74 je bilo teh tečajev do sedaj, obiskovalo pa jih je 1211 žena in deklet. Trenutno imajo tečaje v Izoli, Kopru, Kočevju, Šmartnem pri Litiji, Litiji, Prevaljah in na Ravnah.

Lep dar Zvezi borcev

Eden prvih organizatorjev narodnoosvobodilnega gibanja v Novem mestu in nosilec Spomenice 1941 Zana More, je pred kratkim svojo dediščino po pokojnem očetu, v znesku 50.000 din, poklonil okrajnemu odboru Zveze borcev Novo mesto.

Okrajni odbor Zveze borcev je ta plemeniti dar podelil partizanskim materam, ki so v minulih vojni izgubile več sinov. Lep dokaz, da preživeli borci niso pozabili mater pedih soborcev.

Nekatere želje Kostanjevičanov ob novem letu

- da bi čimprej v Kostanjevici uredili vodovod, da bi meščani včasih lahko pili tudi vodo in ne samo vino...
- da bi vsaj občinski uslužbenci dobili primerne stanovanjske prostore v občinskih hišah...
- da se uredi kanalizacija na malem placu in vsaj enkrat v letu zaslujejo koteljanje na cesti. Tako bi ob prvem deževju ne bilo treba še misliti na čoln...
- da bi za mlade in stare dobili frizerko...
- da bi pri javni razsvetljavi preporele žarnice nadomestili z novimi, luč pa da bi gorela vsi noč...
- da bi novi gasilski dom že bil vendar urejen in bi opelka na občinskem dvorišču ne izgubila brez koristi...
- da bi...
- da bi...
- da bi...

Zelo smo veseli lista

Mnogo sreče in zadovoljstva v Novem letu 1958 želim znanecem in prijateljem, dekletom in fantom, mornarja Martin Metelko in Franc Mavsar iz Pule. Pišeta nam še, da so tam fantje zelo veseli domačega lista.

Srečno novo leto!

Fantje iz Dolenjske, ki služimo vojaški rok v Beogradu, pošiljamo iskrene pozdrave in želimo srečno in uspešno novo leto staršem, vsem poznamim, še posebno pa dolenjskim deklicam: Metod Jakše, Zoran Zic, Božo Mervar, Anton Klevišar, Marjan Iler, Alojz Polnikvar in Franc Rečelj.

Bogdan Borčič: DOLENJSKI MOTIV (tuš, 1957)

BESEDA MLADIH

(Prenos s 1. strani)

vsem tem bi morali razpravljati vsi, tudi na mladinskih sestankih...

»Pred nami je 5-letni načrt gospodarskega razvoja. S tem se moramo seznaniti. V okraju bomo začeli sejati hibridno koruzo. Ne bomo odkupovali koruze, pač pa plano vino, katero bodo živinorejci spitali s koruzo. Nalog, ki jih pred nas postavlja 5-letni načrt, se moramo lotiti zlasti mi mladi. Starše je težko preumčiti, iz sedanjega načina življenja in dela. Mi lahko dvigamo narodni dohodek!«

Tako sta povedala dva mlada kmetijska tehnika iz novomeške občine.

»Res je v mokrnoški občini le 16 odstotkov mladine v or-

ganizaciji. Zaka? je tako? V preteklih štirih letih je odšlo iz občine 38 odstotkov mladine. Mladina beži iz vasi. Kaj ima kmetiška mladina doma na pasivnem posestvu? Samo pravico delati in nič drugega. Še obkole težko dobi doma. Način življenja in težnja po napredku jo sili iz domačih razmer ali bolje: iz domače revščine. Te revščine je največkrat kriv stari način gospodarjenja, toda mladi doma nimajo besede, kadar gre za odpravljanje okorelih navad in običajev, ki so značilni tudi v proizvodnji. Poznam primer, ko je hotel sin na domačem posestvu pričeti s polkusi z umetnimi gnojili, pa mu oče tega ni dovolil! Če se bo kmetiška mladina sama borila za napredno kmetijstvo, bo šlo počasi.«

»Na Mirni smo prepuščeni samim sebi. Ni povezave med organizacijami. Mladinski komite nima nobene pomoči. Čelo pisalni stroj za pisanje vabil na sejo mladinske organizacije težko dobimo. Ko ga je nekdo ob taki priložnosti dala neka tovaršnica, je bila sežerjana za to, mene, ki sem hotel posredovati, so pa napodili. To se je zgodilo na občini. Le dvakrat so bili na seji mladinskega komiteja predstavniki drugih organizacij. Veseli me, ker so danes navzoči predstavniki okrajnih političnih organizacij. V tem vidim, da se bo sodelovanje, ki je potrebno od vrha navzdol, izboljšalo. Pri nas na Mirni imamo vse pogoje za uspešno delo. Lep dom stoji prazen...«

»V naših mladinskih organizacijah je resno kadrovsko vprašanje. Nimamo sposobnih mladincev in mladink za vodstvo organizacij. Sklenili smo, da bomo v Črnomlju organizirali seminar za vodstva mladinskih organizacij. Ni bilo razumevanja in pomoči, zato sklepa nismo uresnili. Vprašanje menze rešujemo v Črnomlju že dve leti. Komistija, ki naj bi to zadevo uredila, ni napravila ničesar. Sedaj imamo drugo komisijo za isto nalogo. 110 mladincev in mladink je zaposlenih na območju Črnomlja v proizvodnji. Polovica teh se hrani samostojno. Kako, to je vprašanje, ker je hrana draga. 40 mladih delavcev in delavk prihaja na delo brez zajtrka, razen tega pijejo še slabo vodo. Storilnost je zaradi slabe prehrane majhna, obolenosti pogoste. Upamo, da bomo glavne težave v kratkem rešili...«

Taka in podobna vprašanja so obdelovali na konferenci. Mi-

še z malimi izjemami prizadevno trudi, da podjetje vidno raste in da so potrošniki zadovoljni.

Naj vam danes predstavimo le tri izmed več kot stotih, ki so danes v tem podjetju že zaposleni in se vestno trudijo za vse boljše in boljše uspehe: Mlad, komaj tridesetletni mlazarški mojster Božo Pungartnik iz Trebnjega se že nad tri leta vozi v službo na Mirno. Že prej, ko je bil še zaposlen v »Topolu«, je pokazal izredno vestnost nastančnost in marljivost pri delu in je bil prav zaradi teh osebnih vrtil zelo cenjen med svojimi tovariši, ki so mu izkazali vse zaupanje, ko so ga izvolili za predsednika delavskega sveta. Pungartnik je imel precejšnje pomisleke ob priključitvi podjetja »Topol« k »MIRNI«. Hitro je pa spoznal, da ima združeno podjetje velike razvojne možnosti in se lotil zato svojih nalog s podvojenim močjo. Danes je delovnja strojnega oddelka, kjer se je izkazal kot izvrsten organizator. Delo,

sindikalni odbor. Tudi zunaj podjetja se odlikuje s svojim delom kot funkcionar občinskega sindikalnega sveta in SZDL.

Žužemberške želje

»Občina Žužemberk ima predvsem gospodarske težave, je pričel razlašati tovariš Jože Gosenc, predsednik občinskega ljudskega odbora Žužemberk, ko smo ga vprašali po načrtih in težavah njegovega kraja. »Če bi uspeli zaposliti odvisno delovno silo z ustanovitvijo nekaj novih obratnih podjetij, bi bilo kaj hitro rešeno še marsikatero drugo vprašanje, ki tare občino. Z dvigom narodnega dohodka bi lahko bolj pogumno gledali na načrte, ki jih želimo uresničiti. Letos moramo urediti lokalni vodovod v Žužemberku, nadaljevati gradnjo suhokranjskega vodovoda, postaviti šolo na Sečih pri Hinjah in zgraditi dve cesti. Z elektrifikacijo so že začeli na Ajdovcu in v Zafeti. Ajdovčani pa se bodo morali bolj izkazati kot so se pri vo-

litvah in se bodo morali združiti vsaj v tako pomembni skiciji.«

»Kaj pa vaše noveletne želje?«

Pa tudi s stanovanji so težave, predvsem v Žužemberku. Tukaj bo treba komunalno dejavnost v tej smeri še precej poziviti.

Ne pozabite na nasi!

Vsem domačim ter vsem fantom in dekletom na Dolenjskem in v Beli krajini želijo srečno novo leto Franc Bojanc, Jože Mušič, Alojz Ivančič in Vinko Pate, ki služijo vojaški rok v Obrenovcu v Srbiji.

Iz UŽIČKE Požege

Dolenjski fantje, ki služijo vojsko v UŽIČKI Požege, želijo polno sreče in zadovoljstva vsem domačim, prijateljem in bralcem »Dolenjskega lista« v novem letu 1958. Tone Janc, Tone Mišmaš, Franc Tekavčič, Jože Zupančič, Franc Oprinc, Stanko Markelje, Milan Zare in Ivan Vidic.

»Eden mnogih problemov so tudi novi mladi odborniki. Tem bi radi dali široko razgledanost, z željo, da bi na seje prihajali dobro pripravljani in s pametnimi, premišljenimi predlogi. Morajo se bolje seznaniti s petletnim gospodarskim načrtom naše države in svoje občine.«

Za kmete pa bo pomembna novost ustanovitev osemenajstvalne centra za govedo v Žužemberku. S tem bi preprečili po mnenju veterinarja letno tri do petmilijonsko škodo, ki nastane pri živini zaradi pogina, okužitive in jalovosti krav.«

(M.K.)

»CIGANI BRAJDIČI«

Pozneje so njegove raziskave pokazale mnogo ugank iz preteklosti tega nemirno blodečega ljudstva.

Nihče ne ve, zakaj so se Cigani v devetem ali morda desetem stoletju v svoji pradomovini dvignili in se razšli proti zahodu, kamor silijo v zadnjih tisočletjih vsa ljudstva na našem planetu. Ciganščina je polna tujk. V njej je našel Miklošič bogato bero armenških, pa tudi perzijskih, arabskih in grških besedi. To pa so sledovi, ki govore, po kateri poti so se Cigani selili in kje se ustavljali. Miklošič je sklepal, da so se zlasti med Armenci mudili dalj časa. V prvi polovici štirinajstega stoletja se Cigani prikažejo že na grških otokih: Izjavljajo, da prihajajo iz »Malega Egiptaa, zavoljo česar so jim v Evropi nadelí ime »Egiptanci«. Komaj sto let pozneje jih omenjajo kronike že na Ogrskem, v

Nemčiji in na Francoskem. Zanimivo bi bilo vedeti, kdaj se bere beseda Cigan ali Egiptčan pri nas prvič zapisana.

Mlajše Cigane so Trdiní pravilo, »da štejejo po starocigansko le še njihovi možje in da tudi večino drugih ciganskih besed one več ne poznajo in ne rabijo« (s. 10). Jože Brajdič, rojen v novomeških gozdovih

Ivo Pirkovič

in tja tudi pristojen, mi je znal leta 1942 v zaporu v Novem mestu šteti po svoje le še do štirideset, dva, tri, štir, pač kolikor potrebuje Cigan v gozdu tako rekoč vsak trenutek. Večja števila, ki mu rabijo pri kupčijah s konji na semovjih, smo mu Slovenci zamenjali s svojimi. Od nas so si izposodili Brajdič, Hudorovič in Jurkovič, tudi, besede za stvari, ki jih v

svoji azijski pradomovini niso poznali ali vsaj ne v taki obliki; to bi bila na primer zima, soba, toča, megla. Svojo »skilob« — tako mi je besedo izgovarjal Jože Brajdič — ki po meni prvotno šotor iz vej (F. Bezlaj), so prinesli prvi Cigani z Grškega ali pa si jo izposodili pri nas, ki smo jo tudi že imeli. To pa govori, da so Cigani takrat, ko so stopili na evropska tla ali morda šele pri nas spremenili obliko svojega bivališča.

Da so si našli Brajdič svoj »skiloko« — klubok — šele pri nas, ni čudno, saj je znano, da so Cigani povsod hitro opustili svoj prvotni način oblačanja in si nadevajo nošo domačinov; je Cigane so si ohranile svoje praljubezne do eksotičnih, živih barv, zlasti rdečo in zelene.

Kdor je kdaj prisluhnil cigansčini, ne bo pritegnil Trdiní, da izgovarjajo Brajdič svoj jezik »koamato in debele«

(s. 9). Mnogo laže sem usodil svojemu profesorju zahtevne francoščine, kot Jožetu Brajdiču, ko me je ob laškem ribiču učil svoje govornice. Strogi učitelj in ni bil zadovoljen z mojim jk, ph in th, ki jih izgovarja Cigan izredno nežno, na primer v besedah kher = hiša, phral = brat, thalik = suknič.

Nam velja Cigan za umazaneža tatu in malopridnega sleparja, za bitje brez vsake morale. Toda že Trdiní je zaslužil, da stvar ni take preprosta, ko je zapisal: »Med seboj si Brajdiči ne kradejo« (s. 23). Cigan Miha je razlagal bršljinskemu krčmarju: »Kar se edí vam krivično in škodljivo, to smatramo mi za pravo in koristno, kar mislite vi, da je črno, je za naše oči belo.« (S. 19) Jože Brajdič, ki nam je bil v ječi brez dvoma najobzirnejši in najdostojnejši tovariš, nam ni mogel odpustiti, da ga zapiramo za ukradenko kuro, toda iskreno ogorčen se je hudoval na nepridiprava, ki mu je skrivaj pošiljalo hrano, meso, dar mlada Ciganke. Odkod Brajdiču dvojnica morala?

Cigani imajo, kakor sem razbral iz zaupnega Brajdičevega pripovedovanja in spoznal že tudi v dijaških letih kot gost v njihovih taboriških, dokaj visokomoralo — zase, Beseda Rom ne pomenj v cigansčini; le Cigana, ampak človeka sploh; vsi drugi so Ciganu gadže, to, kar je bil pravovernemu Judu neobrezan nevernik ali oholemu Rimljanu barbar. Kadar ima Cigan opravka z negliganom, ne čuti, da bi mu bil dolžan tisto moralno obzirnost, ki ga veže v domačem taborišču. Presenetljivo in poudarja pa je, da se je Cigan Jože tudi med nami, negliganom galjoti, začutil enakovrednega člana družine kot pod skupnim šotorom in da se mu je zdelo zato samo ob sebi umevno, da moramo biti med seboj pošteni, obzirni in tovariški.

Ni istih moralnih zapovedi za vse ljudi, kakor obdaja isto ozračje vso Zemljo. Vsaka doba, vsako plemo, vsak družbeni razred, ki ga ločijo pregraje od ostalega sveta, ima posebno moralno zase in drugačno za ostali svet. Pregovor je veli, da se

ne spodobí smrtnim ljudem, kar je dovoljeno bogovom na virokem grškem Olimpu. Za razbojništvo so tlačana vsrednjem veiku razčetrtili, višnjegorski ali habsburški vitez v švicarskih gorah pa sta imela pravico prežati v zasedi na potujoče kupce in jih brez kazni in obikov vesti ropati ali si, na primer, jemati tlačanske neveste za prvo noč po poroki; v svojo spalnico. Posvetnjaški renesančni papeži so imeli drugačen katekizem, kot so se ga držali papeži v črnogledni in svet sovražitelj šholastiiki. Poganski graščak Franc V. Langer je oznanjal na javnih mestih, na cestah, v krčmah in na plesiščih, »da mora v moralnem pogledu živeti vsak po svojem stanju; če bi živel sam tako, kot se spodobí kmetu, bi se mu tudi iz njegovega stanu posmehovali« (s. 238). Ljubljanski profesor moralnega bogoslovja dr. Ignacij Lenčec in škof Rožman sta učila mlade duhovnike-črnorokce, neke čisto nove in dotlej neznane morale, podobne moralni ustaških franciskanov v Bosni. Tudi to je bila samo

razredna morala, ki jo je čas dal in jo čas zopet vzel, ker jo nova družba oboja in kaznuje.

Svojo razredno moralo bo Cigan pustil šele tedaj, ko ne bo več živel izločen iz naše družbe. V tem je cigansko vprašanje, ki ga je politisodletja rešuje Evropa, v vsakem veiku drugače. In Španija so inkvizitorji z Judji in mohamedanskimi Mavrcji izganjali tudi Cigane; ko je pisal Primož Trubar prve slovenske knjige, so poskušali Cigane na Francoskem irtrebiti z mečem; v začetku osemnajstega stoletja so jih proglasili za svobodnjake; četrí stoletja pozneje je zopet velil cesar Karel VI. vse Cigane pomoriti. Cigankam in otrokom pod osemnajstim leti pa odrezati eno uho; človečnejši vladarji prosvetljevali 18. stoletja so poskušali navezati Cigane na darovano zemljo, hiše in živino; nemški blazenci v zadnji vojni je segel zopet po meču in plinskih dušegubkah. O naših prizadevanjih s Cigani pa smo brali nekaj zanimivih informacij že v Dolenjskem listu.

W korak s časom

da ne bo ljudskoprosvetno delo zaplavalo v mrtve vode

(Prenos s 1. strani)

In druge prireditve gledajo in poslušajo. To široko občinstvo nastopajočih potem ocenjuje in jim za njihovo delo daje priznanje in pobudo ali pa tudi grajo. Da pa se nastopajoči izognejo zadnjemu, morajo biti predstave čimbolj kvalitetne in kar je poglavitno, biti morajo sodobne in privlačne.

Društva je treba pomladiti
Glede na skromno število ljudi, ki so v našem okraju vključeni v ljudskoprosvetno delo, je nujno potrebno njihovo število dvigniti. Naša društva je treba predvsem pomladiti. Njihov član lahko postane vsak mladinec in mladinka, ki dovrši osemletno šolanje, pionirji pa naj bodo podmladek društva. Nje je treba z igrani in delom primerno zapolniti in v njih vzbuditi veselje do amaterskega. Mladino ločiti od starih ali jo celo zanemariti, pomeni, zapirati društvo propadu. Prav tako je nepotrebno deliti člane na podoporne, aktivne in podobno. Društvo naj ima samo člane in društveni podmladek.

Potrebujemo privlačna, sodobna, kvalitetna dela

Zelo važna in občutljiva je tudi sestava programa. Stara je tožba, da manjka dobrih iger. Toda iz tega, kar imamo, moramo izbrati najkvalitetnejše in vsako predstavo dobro in temeljito pripraviti. Nastopanje na hitro roko kvaci, kvaliteto in

Kročaj IVAN MLAKAR iz Kostanjevice je dobil Trdinovo nagrado za leto 1957 za svoje dolgoletno uspešno delo v dramatikah

Jemlje voljo do resnega dela. Slab nastop žanje potem slabo kritiko, nastopajoči postanejo malodušni in izgubljajo zaupanje v svoje sposobnosti. Prav tu je eden vzrokov, da prične društvo propadati, namesto da bi raslo v kvaliteti svojih del in si s tem tudi pridobivalo simpatizierjev in novih članov.

Sestava programa in razdelitev dela je važna naloga za pravilno rast naših Svobod in prosvetnih društev. O tem naj bi razpravljali zlasti občinski sveti Svobod in prosvetnih društev, katerih delo je bilo doslej vse premalo opaziti. Suh administrativni ukrep je daleč niso dovolj. Treba je navezati tesne delovne stike z vodilnim kadrom naših društev, treba je tem ljudem nuditi vsestransko pomoč.

Občinski sveti naj usmerjajo ljudskoprosvetno delo

Doslej so obč. sveti Svobod in prosvetnih društev delo zaživeli le v Črnomlju, Metliki in Novem mestu, povsod drugod pa njihovega dela ni bilo opaziti. Naloga takega občinskega sveta je, da v tesni povezavi z občinskim ljudskim odborom, z občinskim svetom za prosveto in kulturo, s SZDL, mladino itd., najde pravo osnovo za reševanje vse ljudskoprosvetne dejavnosti v občini. Prav zaradi tega naj bi občinski svet Svobod in prosvetnih društev imel svojo sekretarijat, ki bo laže in elastičneje opravljal svoje naloge. Vsekakor je treba odpraviti ljudskoprosvetno anarhijo in posameznih občinskih (divja) društva, slabi programi, kampanjsko delo itd.) in zato naj se občinski sveti v prihodnjem letu z vslo reanostjo lotijo sledečega: 1. občinski sveti naj se naj-

Med Belimi brezami v Črnomlju

V nedeljo, 22. decembra, je imela taborniška družina Belih brez v Črnomlju svoj drugi redni letni občni zbor. Iz predel skromne družnice se je razvila v močno enoto z 90 člani. Na občni zbor so prišli predstavniki Rodu gorjanskih tabornikov iz Novega mesta in Družine zelenega Roga iz Straže-Topllice. Zai kljub številnim vabilom ni bilo nikogar oddružbenih organizacij. Načelnica družine je podala poročilo o delu v preteklem letu. Imeli smo premalo družinskih izletov, ker vodniki še niso dovolj izurjeni. Težko je tudi, ker člani niso samo pri tabornikih, ampak tekmujejo tudi v rokometu, nastopajo s folkloro in podobno. Skoro polovica jih je vsako nedeljo na različnih tekmovanjih. Tako

prej sami organizacijsko utrdijo, 2. vsako društvo mora imeti svoja pravila in mora biti registrirano.

Publicist FRANČEK SAJEC, novomeški rojak, je lani dobil Trdinovo nagrado za svoje dolgoletno zbiranje zgodovinskega gradiva iz NOB, zlasti pa za knjigo Belogardcem

3. divja društva naj se organizacijsko osamosvojijo ali pa se kot aktiv vključijo v sosednja društva, 4. vsa društva naj poberejo za člane članarino, podmladek pa naj bo članarino oprosten, 5. mesečno ali vsaj polletno je treba poslati številni dinar na okrajni svet Svobod in prosvetnih društev, 6. vsak član mora imeti člansko izkaznico, 7. v društva je treba vključiti čimveč novih članov, 8. v društvih naj se uvede pravilno poslovanje z vsemi potrebnimi knjigami, 9. narediti je treba točen in izvedljiv program dela, 10. nuditi je treba vso pomoč vodilnemu kadru v naših društvih.

Kaj pa odsek za telesno vzgojo?

V društvu naj se delo razdeli na odseke, kar bo omogočilo intenzivnejše delo članov. Doselej so se člani izživljali predvsem v dramskem, glasbenem in pevskem odseku, mogoče tudi lutkarskem in izobraževalnem, skoraj docela pa je bil zanemarjen odsek telesne vzgoje. Ta naj bi zaživel zlasti po vaseh, ker ne deluje telesnovzgojno društvo Partizan, in tudi sicer ni pogojev za ustanovitev več društev. V tem odseku naj oigolj folklorne plesne, družabne plesne, razne športne igre, kot odbojko, rokomet, balinanje itd.

Prav tako pa naj se tudi izobraževalni odsek ne bavi samo s predavanji in tečaji, ampak naj z različnimi oblikami izobraževanja dopolnjuje in vskladi naloge ostalih odsekov.

Nenehno izobraževanje — osnovni pogoj za napredek

O izobraževanju odraslih je v svojem referatu govoril tudi Ivan Jurčec, ki je poudaril, da povečana in izpopolnjena proizvodnja in industrija in kmetijstvu zahteva tudi temeljitejšo izobražbo. Vsa društva, tudi manjša, naj osnujejo izobraževalne tečaje, v katerih naj pritegnjejo predvsem predšolsko mladino. Tu naj bi bila predavanja za družbeno-ekonomsko izobražbo kolektivov, razni strokovni tečaji in poljudnoznanstvena predavanja. Možnosti za tovrstno izobraževanje so zelo velike, saj imamo na primer lahko tečaje za knjigovodstvo ali poslovanje v kmetijskih zadrukah, jezikovne tečaje, gospodinjstvo, tečaje za zdravstveno prosvetljevanje, tečaje delavcev za pridobitev potrebne kvalifikacije v industriji, kmetijstvu itd. Prav tako so široka področja poljudnoznanstvenih predavanj (kmetijstvo, naravoslovje, tehnika, zdravstvo, dom in gospodinjstvo, zgodovina, vzgoja in razvoj otroka, dnevne aktualnosti itd.).

Številno tečajev, seminarjev in predavanj bo treba v novomeškem okraju še znatno dvigniti, čeprav tudi sedanje številke niso slabe. Vseh tečajev za strokovno izobraževanje delavske in kmečke mladine je bilo v 1. občinski svet naj se naj-

široko delo in skrbela, da knjige ne bodo obležale na policah kot mrtvi kapital, temveč da bodo res postale duhovna hrana širokih ljudskih množic.

Potujoči kino opravlja svojo nalogo

Važno vlogo pri izobraževanju podeželskih ljudi in posredovanju kulture opravlja v novomeškem okraju tudi potujoči kino. O njegovem delu in težavah je spregovoril tov. Niko Pavlič. Od marca 1957 dalje je imel potujoči kino v 20 krajih 209 predstav, ki jih je obiskalo blizu 19.000 ljudi. Ta kino je eden zadnjih potujočih kinov v Sloveniji, saj so skoraj vsi zaradi prevelikega denarnega deficita prenehali s delom. Skoraj pri vsaki predstavi so stroški večji kot dohodki. Velik problem pa je tudi zastarela aparatura, ki jo je treba temeljito popraviti ali pa sploh prenehati s predvajanjem filmov.

Učiteljica VLASTA TAVCAR iz Sentejnerja je bila nagrajena s Trdinovo nagrado za svoje neumorno, požrtvovalno in uspešno ljudskoprosvetno delo

V vsako občino občinsko knjižnico!

Zanimive ugotovitve je v svojem referatu o ljudskih knjižnicah podal tov. Bogo Komeč, ki je med drugim omenil, da bo v letu 1958 sprejet nov zakon o knjižnicah, ki bo imel posebne določbe tudi za ljudske knjižnice. Na vsakem sedežu občine bo osnovana občinska knjižnica, ki ji bo morala občina zagotoviti redna denarna sredstva in tudi nastavitv vsaj honorarno plačanega knjižničarja. Te občinske knjižnice bodo skrbtele tudi za potovalne knjižnice (kot je to že v metliški in novomeški občini), posredovale bodo izposojanje knjig med vsakimi knjižnicami in tudi med posameznimi bralci in študijsko knjižnico v Novem mestu, ustanovljale bodo čitalnice, prirejale občanske razstave, nadzorovale delo manjših knjižnic in skrbtele za vzgojo knjižničarjev. Skratka, opravljale bodo

Za kiperske umetnine v Novem mestu in drugod po Dolenjskem je bil lani nagrajen s Trdinovo nagrado akademski kipar JAKOB SAVINŠEK

Zabavi, ki je ali bi vsaj morala biti sestavni del življenja vsakega človeka. Zato bo treba misliti na ljudskoprosvetno domovo, ki ne bodo imeli samo odra, dvorane in garderobe, temveč tudi prostore, kjer se bo

Potujoče knjižnice v novomeški občini

Občinski ljudski odbor v Novem mestu je ustanovil potujočo knjižnico z namenom, da približa dobro in napredno knjigo vsem, ki želijo seči po nji. Nabavljenih je bilo 330 leposlovnih knjig, zložil jih bodo v štiri kovčke, ki jih je nalaga za to izdelala tovarna TOKO v Domžalah in tako bodo potovale po trgih in vaseh. Potujoča knjižnica je last občinske knjižnice v Novem mestu in bo poslovala kot njen sestavni del. Kovčki so zelo okusno izdelani; urejeni in pripravljeni so bili za izposojanje knjig že do 31. decembra 1957. Tega dela se je lotil požrtvovalni knjižničar France Vovk. Slovesna izročitev kovčkov s knjigami je bila v torek 31. decembra ob 10. uri v študijski knjižnici. Nadaljnje poslovanje te knjižnice si zamisljamo tako da bo posodila občinska knjižnica vsak kovček v eno vas, po približno 100 knjig za en mesec. Po enem mesecu bodo kovčke menjali in jih spet poslali drugam. Za vsakokratno izposojevanje bo določena izposojalnica za

kritje stroškov. Kovčke s knjigami bo dostavljala občinska knjižnica z avtom ob določenih dnevih, ki so navedeni v sporedu in jih bo tudi zamenjavala.

3. januarja so bile knjige dostavljene in bodo na razpolago do 31. I. kovček št. I. Šmarjeti, kovček št. II. Mirni peč, kovček št. III. Brusnicam in kovček št. IV. Podgradu.

Od 1. do 28. februarja pa bodo te knjige dobili: kovček št. I. Stopiče, kovček št. II. Birčeva vas, kovček št. III. Prečana in kovček št. IV. Otočec. Knjige bodo v šolah.

Menimo, da bodo ljudje radi segali po teh knjigah in si v njih poiskali izobrazbe in razvedrila. Liliša Bogomil

razvijalo tudi vse ostalo ljudskoprosvetno in družabno življenje.

Znani in neznani talenti v društvih

Kot prijeten uvod v tako družabno življenje je bil ta dan po končani skupščini nastop znanih in neznanih talentov ljudskoprosvetnih društev novomeškega okraja. V akustični zdravilski dvorani so se navzočim delegatom in gostom z nastopi predstavile novomeške gimnazijke Marija Vuković (recitacija), Simona Mežnar (solo petje), Mateja Kožuh (recitacija), učiteljica Slavka Mazovec (solo petje), dijaka metliške nižje gimn. Silvo Mihelič (harmonika) in Valči Palik (recitacija), Metličanki Marica Milčič (solo petje) in Ivanka Kraševac (solo petje). Z monologom Hermana Celjskega je nastopil prvi novomeškega gledališča Riko Urh, nakar je v drugem delu zapela Jelka Zajc iz Smiljeva. Celoten moški in mešani zbor Svobode iz Bršljina je pod vodstvom Ernesta Jazbeca precizno in učinkovito odpel celo vrsto pesmi, nakar je na harmoniki zaigrala Stražanka Majda Sali, medtem ko je Novomeščanka Milena Špiler ob spremljavi klavirja odpela operno solistično točko. Prijeto sta presenetila tudi jazz orkester in Franc Vovk (sologpetje) z Dvora. Neoficijni zabavni del solistov, pevcev, šaljivcev in rokohitceev pa se je nadaljeval še zvečer pri pogrnjenih mizah.

V društva sodobnega, naprednega duha!

Vrsto prečih ljudskoprosvetnih problemov je omenil v svojem govoru tudi zastopnik Zveze Svobod in prosvetnih društev tov. Vinko Trinkanec. Nujno je, da začnemo odkrito obravnavati odnose med ljudmi, kajti ni važno samo, da nekdo nekaj igra in kaj poje. V naše prireditve je treba vnesti naprednega, sodobnega duha, treba se je odkrito lotiti današnjih problemov. Treba je ujeti korak s časom, sicer bo ljudskoprosvetno delo zaplavalo v mrtve vode in postalo nezanimivo, nesodobno. Potem se ne bo tudito, če bomo članstvo v naših vrstah izgubljali, namesto da bi ga pridobivali. Pri tem je seveda nujna tudi potreba po kulturni.

Za kiperske umetnine v Novem mestu in drugod po Dolenjskem je bil lani nagrajen s Trdinovo nagrado akademski kipar JAKOB SAVINŠEK

Na primer: metliško godbo na pihala porabijo skoraj povsod. Sami ste silili! Štiridesetkrat so lani javno nastopili. Toda metliška godba je menda tudi edina na Dolenjskem, ki nima še svojih uniform. Že tretje leto zbirajo godbeniki zanje denar, pa so spravili skupaj komaj slabo četrtino potrebne vsote. Prosijo na občini, na okraju, pri podjetjih v mestu, toda v večini primerov najdejo samo lepe besede in obljube, denarja pa malo ali nič. (Op. uredništva: prošnja metliških godbenikov, vložena na O.L.O. doslej ni mogla biti rešena zgolj zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, pa na pozabljena. Delo metliške godbe je v osnovi in ljudski oblasti dobro znano in pripravi smo, da bodo požrtvovalni igralci dobili tudi potrebno pomoč.)

Ali: zadnje čase vabijo metliški prireditelji veselje tuje kvintete in orkestra, ki jim plačujejo za igranje lepe denarje, domače godbe pa pušče ob strani. Res, sprememba mika in tudi zasedbo instrumentov imajo tudi godbeniki dostikrat boljše. Toda dokler bodo domače godbenike odvajali in jim tako ne bodo dali možnosti, da si z nastopi prislužijo denar za potrebne nove instrumente in nove

Pismo iz Prečne

Kulturnoprosvetno delo je spričo nove sezone zaživelo. Domača kulturnoprosvetno društvo je na letnem občnem zboru pregledalo letošnje bogate kulturno setev, ki je bila uspešno rešena na dramskem tlorišču Marljiva igralska družina je namreč zaigrala ob državnih praznikih več zahtevnih del. Za novo obdobje so napravili tudi lep program ter za 15-letnico pionirske organizacije pripravili mladinsko igr.

Zborovalci so navdušeno sprejeli predlog, da vključijo v svoje vrste 60 članov pionirskega pevškega zbora in igralsko družino, ki bodo tvorili podmladek, in si s tem zagotovili nekader.

V vsako hišo na Dolenjskem: domači tednik Dolenjski listi

— Drugič pa kupi karto!

„Rada jih imam...“

Pred kratkim sem se razgovarjal s tov. Anico Kukovič, šolsko upraviteljo na Jelševem mestu na tej šoli je priznalo kot težko. Saj je praznoprav res za prosvetnega delavca to eno najtežjih mest na Dolenjskem. Od postaje Mokronog je kraj oddaljen nad dve in pol uri. Do Sempetra pod Trebelnem pelje cesta, od tam pa slabe vozne poti vse do vrha Blečega vrha, kakor pravijo domačini kraja, kjer je šola. Prav na vrhu hriba je cerkvica, poleg nje pa nekdanja mežnarja, ki so jo

preuredili za šolo. Stavba je doživela po osvoboditvi že več adaptacij, vendar še malo ne ustreza potrebam sodobnega pouka. V sosednji kmečki hiši je občina uredila stanovanje za učiteljice. Poleg te majhne kmetije sta še dve manjši, in to je vse naselje na tem samotnem hribu, vse druge vasi so oddaljene od šole vsaj pol ure. V kraju ni trgovine, zdravnik je daleč v Mokronogu, skratka, tu je za prosvetnega delavca le delo, vse drugo pa si mora poiskati dostikrat preko blatnih in samotnih poti druge.

In vendar najdemo tov. Kukovičevno vedno nasmejano in dobre volje. Tudi na razna vprašanja mi je prav rada odgovarjala, in to vse v neki zaskrbljenosti za napredek otrok, ki so ji zaupani. Naj

napišem le nekatere odgovore, ki lepo označujejo vneto skrb in ljubezen tovarišice za razvoj šole in koristi otrok in prebivalstva tega šolskega okoliša.

Tovarišica je na tem mestu od pričetka letošnjega šolskega leta, pa ima polno načrtov za delo v šoli in izven nje. Ko sem jo vprašala, kaj je njena največja želja v prihodnosti glede šole, je odgovorila:

»Rada bi uredila učilnico, da bi se sama, zlasti pa otroci v njej počutili bolje. Treba bi urediti še eno učilnico, da bo pouk lažji in temeljitejši. Tako me boli, ko moram vsak dan posebej ugotavljati, da ves skromni inventar, ki ga imamo v šoli, sploh ne ustreza več, da peč ne greje, da okna niso dovolj zaprta in da nas zaradi tega slaba peč nikdar ne ogreje. Šola tudi nima primerne pitne vode, pa moramo ponjo precej daleč v dolino in še ta ni najboljša. Za nov vodnjak je že našrt, niso ga pa začeli graditi pravočasno. Rada imam otroke, zato bi tem raje tem otrokom, ki povečini žive v težkih domačih razmerah, nudila lep drugi dom — šolo, kjer bi se počutili dobro in kjer bi napredovali v vsakem pogledu. Na osebne težave ne mislim mnogo, saj skoro ne utegnem ob skrbih, ki jih imam za šolo.«

Tako ta mlada tovarišica, ki je komaj prišla z učiteljske (saj je šele drugo leto v službi), živi daleč od sveta, daleč od vseh zabav, ki si jih mlad človek toliko želi, daleč od tistega prijetnega kramljanja s kolegicami, ki včasih tako vzpodbudno vpliva na vse delo, in vendar je korajžna, za dovolj v prepričanju, da morajo tudi ti otroci doseči le, ki je izobrazbo, marveč tudi vzgojo, ki jo naš človek potrebuje za prihodnost.

V novem letu ji želimo, da bi dosegla in s pomočjo občine tudi uresničila načrte. Ki jih ima glede šole itd. Zelimo pa ji tudi mnogo uspeškov pri njenem težkem delu v šoli in izven nje. V. V.

Da ni zrele zavesti...

Ob občnem zboru metliškega prosvetnega društva

Bilzu 130 članov šteje metliško prosvetno društvo »Janez Marčič«. V decembru je imelo svoj redni letni občni zbor. Izo učitelja je bila slaba, komaj dobra četrtina članov je bila navzočih. Od zastopnikov množičnih organizacij ni bilo skoraj nikogar. Slaba udeležba na občnem zboru prosvetnega društva pa ni bila edini vzrok za uspešno delo. Pa ima društvo vendar šesti odsekov, ki tudi niso vse leto držali prekrižanih rok. Tri igre, so delovanje pevškega zbora, stridske nagajnejših nastopov metliške godbe na pihala, od bučnic, sodelovanje pri prosihah do samostojnega nastopa godbine koncerta s pevskim zborom in solisti, nekaj predavanj v ljudski univerzi, nastop mladih folkloristov, ureditev ljudske knjižnice in potujoče občinske knjižnice, nabava dveh garnitur svilenih zaves, dela ureditve odra, vrsta tuljih gostovanj in še to in ono. Precej je bilo storičenega, čeprav ničče na more trdit, da ne bi bilo lahko narajnega še več.

Ljudje pri društvu delajo. Toda včasih se marsikaterega tega poštenega in ljudskega delavca, ki se marljivo in s pridano skrbjo loti čudna dela, čudna brezbitnost in navlačnost. Na primer: metliško godbo na pihala porabijo skoraj povsod. Sami ste silili! Štiridesetkrat so lani javno nastopili. Toda metliška godba je menda tudi edina na Dolenjskem, ki nima še svojih uniform. Že tretje leto zbirajo godbeniki zanje denar, pa so spravili skupaj komaj slabo četrtino potrebne vsote. Prosijo na občini, na okraju, pri podjetjih v mestu, toda v večini primerov najdejo samo lepe besede in obljube, denarja pa malo ali nič. (Op. uredništva: prošnja metliških godbenikov, vložena na O.L.O. doslej ni mogla biti rešena zgolj zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, pa na pozabljena. Delo metliške godbe je v osnovi in ljudski oblasti dobro znano in pripravi smo, da bodo požrtvovalni igralci dobili tudi potrebno pomoč.)

Ali: zadnje čase vabijo metliški prireditelji veselje tuje kvintete in orkestra, ki jim plačujejo za igranje lepe denarje, domače godbe pa pušče ob strani. Res, sprememba mika in tudi zasedbo instrumentov imajo tudi godbeniki dostikrat boljše. Toda dokler bodo domače godbenike odvajali in jim tako ne bodo dali možnosti, da si z nastopi prislužijo denar za potrebne nove instrumente in nove

skladbe, tudi tu ne bo napredka. Metliških godbenikov se pri vsem tem loteva malodušje. Zeden za tednom se vadilo. Toda za koga? Ali res samo zase? Na metliškem odru so potrebni praktični, treba je urediti razsvetljavo, garderobo, dobiti je treba novega gospodarja, da se ne bo vse samo trgalo, razbijalo, raznašalo, uničevalo... Treba je dobiti denarja. Iz nič ni nič. Treba je... Treba je... Eden dela, gara, drugi stoji ob strani in se mu smeji. Prijeteje je pozimi sedeti doma za gorke pečice, kot pa zvečer po hlatu in

snegu hoditi v mrzlo dvorano k vajam, kot se večer za večerom učiti in vaditi na instrumentih. Da ni zrele zavesti, da ni pokrovitvenosti v teh ljudeh, kje bi že bili z našo ljudsko prosveto!

Člani metliškega prosvetnega društva so si za leto 1958 naredili lep delovni načrt. Čeprav tega ali onega včasih prime malodušje, ne bodo odnehali. Toda pri tem je potrebno, da jim tudi ti, ki morejo in jim je to dolžnost, dajejo roko in jim pomagajo. Ali ne bi bilo prav, da bi o vsem tem zlasti ti zadnji male razmislili?

Oder je treba urediti

17. decembra so se zbrali člani Prosvetnega društva »Janez Marčič« v Dolenjskih Toplicah, da bi pregledali svoje delo. Poročila so bila tokrat bolj skromna, ker društvo zaradi popravila odra razen Delektiva »Megle« ni imelo igralskega odra. Ustanovili pa so možni pevski zbor, ki obeta, da bo tudi petje spet zaživelo v Toplicah. Gradbena dela na odru še trajajo, so pa tečaje z gospodarskim stanjem društva, saj je potrebna še vsa oprema odra, garderobe in ureditev razsvetljave. Društvo ni dobilo nobenih dotacij od občine, ker so ta denar porabili za plačo hišniku. Ker ni bilo finančnih sredstev, je društvo bolj životario. Tudi knjižnica nima niti prostora niti dovolj knjig. Poživeti bo treba še ostale sekcije, ki se letos niso izkazale.

Spominu tovariša Ferda Kozaka

V spomin pokojnemu pisatelju Ferdu Kozaku je priredila študijska knjižnica Mirana Jarca razstavo njegovih del. Dr. Ferdo Kozak je bil ustanovitelj študijskih knjižnic, zato se mu je novomeška knjižnica oddolžila s spominsko razstavo, ki je pokazala Ferda Kozaka kot pesnika, dramatika, pisatelja, kritika, publicista in urednika. Dela so bila razstavljena v avli knjižnice, knjižna razstava pa je bila odprta do konca decembra 1957.

Izvolili so odbor in sprejeli delovni načrt za prihodnje leto. Razne reševanja navedenih težav pa bodo posvetili posebno skrb vključevanju mladine. Upamo, da bo delo v novi sezoni bolj plodno.

Pozdrav z meje

Tudi mi, ki služimo rok na madžarski meji, pošljimo svojim roditeljem, prijateljem, fantom in dekletom in vsem našim znancem mnogo toplih pozdravov in jim želimo srečno novo leto. Janko Ivan in Leopold Gašperšič, Rižca Bačca.

Zahitovajo povsod njihovo svileno izdelke!

Da bi novo leto pričakali skupaj

S svojimi domačimi, znanci in dekleti, si želijo dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Vučitrnu: Alojz Skube, Slavko Bradac, Anton Hočevnar, Alojz Metelko, Čvetko Rapiž, Anton Križman. Za leto 1958 pa jim želijo mnogo uspehov, sreče in zadovoljstva.

Čestitka

Dolenjska fanta, ki služita vojaški rok v Tuzli, želita vsem domačim bralcem, posebno pa fantom in dekletom srečno novo leto in mnogo uspeha pri izgradnji socializma. Franc Malerič in Drago Rožič.

Novoletni pozdrav

Dekleta iz Novega mesta, Drske in Broda pozdravljajo in jim želijo tudi v prihodnje veliko uspeha vojak Mrko Vesel iz Sombora, VP 3065-31. Kaj, ko bi mu poslale kakšno razglednico?

Nobenega dolenjskega gospodarja brez DOLENJSKEGA LISTA

Dedek Mraz se zahvaljuje

Prazniki so za nami, pišemo že novo leto 1958. Ker je Dolenjski list zaradi novoletnega oddiha šele danes izšel, nikar ne zamerite, da se komaj zdaj oglašam! Zato najprej tole:

Vsem, ki so pomagali na Dolenjskem pripravljati moj sprejem, ki so nesebično poskrbeli, da je bil koš bolj poln, ki so sodelovali v sprejemanju, na igrah, prireditvah, sprejemih, zabavah in drugih slovesnostih v šolah, dvoranah, domovih, na trgih in ulicah, VSEM ISKRENA HVALA: Bilo je tako lepo, da sem bil še jaz, ki sem že marsikaj doživel, zares kar ganjen! Reči moram, da me tako lepo zares še nobeno leto doslej niste sprejeli! Težko se mi bo zahvaliti vsakomur posebej, saj je bilo presenečen kar preveč, dardi za koš pa toliko, da sem komaj odlašal! Posebno zahvalo pa le moram izreči:

Novomeškemu NOVOTEKSU na primer, za Sputnika na kamnoloni! Res, prav tako imamo pri nas v hladnem vesolju! Medvedki, pingvini, vile in škrtati na kamionih novomeških podjetij so bili prav prijetna družina, godba JLA pa je rezala tako poskočne, da so me kar podplati srbeli! In delavnim odbornikom ter odbornicam novomeškega Društva prijateljev mladine moj poklon! To so ljudje-geraši; priredili so mi tak sprejem in motoriziran izlet po mestu in okolici, da kaj takega ne pomnim! Njim, GBLÖ, vsem podjetjem in drugim, ki so pripravili novomeškim mlajšim toliko veselja, raket, godbe, prireditev in neskaljene radosti — vso srečo v letu 1958!!

Pa kaj, urednik me že grodo gleda, ker bom zavrel toliko prostora — zato bom kratek:

V Prečini me je sprejelo nad 300 otrok! To je bil živahen dirrendaj, a lep spored. V Metliki smo imeli kar 3 sprejeme, igre,

deklamacij, šaljevih točk in podobnega pa na kupe. Pri dijakih so člani modelarskega krožka spustili v galerije 70 oštevilčenih jadranskih modelčkov, ki so jih otroci v dvorani polovili, jaz sem moral pa zrebat. Srečna

Takole so me sprejeli v Šmarjeti, drugje pa ni bilo nič manj prisrečno in lepo! Se enkrat: hvala za vso pozorno ljubeznivost in pomoč!

POZDRAV IZ PREKMURJA

Spet smo na pragu Novega leta in vsak po svoje obracunavamo s starim. V mislih nas združuje eno: želimo namreč, da Novo leto prinese še več dobrega, kakor minulo. Ze pred letom sem ob enakih priložnostih zaželela vsem svojim znancom, prijateljem in sorodnikom v moji ljubi Beli krajini vse najboljše. Težko bi mi bilo, dragi moji, če to

ne bi storila tudi sedaj in vas pozdravila preko »Dol. lista«, ki združuje vse Dolenjane in Belokranjce z vseh vetrov sveta (in nam, kar nas je izven rodne hiše, vsak teden prinese vrhan koš domačih novic! Iskreno nam razodeva naše težave in uspehe.

Dragi rojaki! Gotovo ne zamerite, da se vam ob tej priložnosti zahvalim za vse no-

vice, ki nam jih posredujete in želim, da tudi v novem letu ostanete tako prični. Mojim željam se pridružujeta tudi moja dva sinova Ivanček in Marjanček ter hčerka Manica in prav iz srca pozdravljajo starega očka in babico. Prav posebej pa so naročili

Erjavčeva mama - 70 let

Dobil sem jo pri študilni-ku, vedro in nasmejano kot vedno. Kdor pozna Erjavčevu mamo iz Novega mesta, se bo začudil njenemu visokemu jubileju, saj izgleda precej mlajša. Marijva in skromna še danes skrbi za nekaj ljudi, ki so radi prepustili svoje skrbi njeni večji kuharski roki.

Tudi spomin ima kot kakšno dekle, zato ni bilo treba dolgo čakati na bežen skok v mamino bogato delavno preteklost.

Rodila se je 1. januarja leta 1888 v Grahovem pri Cerknici v kmečki hiši, že leto po I. svetovni vojni pa je prišla v Novo mesto. Njen pošten in

pravičen značaj jo je takoj leta 1941 pripeljal v vrste prvih novomeških aktivistk in z zbiranjem materiala je pomagala že v prvih začetkih partizanstva na Dolenjskem. Po odhodu obeh njenih sinov v partizane maja 1942 so jo Italijani zaprli in v Ljubljani sodili. Erjavčeva mama se rada spominja mame pok. Borisa Kidriča, s katero sta skupaj delili zaporniško »košto«. Po vrnitvi v Novo mesto je nadaljevala svoje delo, zato so jo domobranci še enkrat zaprli. Mnogo je bilo težkih trenutkov za mamo v času vojne, vendar se rada spominja z ve-

Se in še bi Erjavčeva mama lahko pripovedovala, saj v njenem spominu ni izbrisan nihče, ki ji je kakorkoli drag, in teh ni malo. Zato mi ne bo nihče zameril, če v imenu vseh, ki Erjavčevu mamo poznajo in jo imajo radi, zaželim: »Se na mnoga, mnoga leta!

Ivanček, Manica in Marjanček lepo pozdravljajo sorodnike v Beli krajini in vse bralce Dolenjskega lista!

naj pozdravim strica urednika in mu sporočim, da si želijo od njega tu pa tam kakšno pravičico iz Bele krajine.

Zelim vam srečno in uspešno novo leto 1958!

Marija Kramar, gospodinja iz Gaberja v Prekmurju.

OBVESTILO

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu obvešča vse zavarovance, njih svojece, upokojence in njih svojece ter ostale prebivalce, ki prihajajo po službenih opravilih v urade socialnega zavarovanja, da so uradni dnevi v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure. Ostale dni v tednu strank zaradi obilice dela ne bomo sprejemali.

OKRAJNI ZAVOD ZA SOC. ZAVAROVANJE NOVO MESTO

VP 4135-5

Iskrene pozdrave in čestitke za novo leto pošiljajo bralcem Dolenjskega lista fantje iz Obrenovca: Martin Kalin, Jože Golobič, Franc Erlih, Janez Kambič, Viktor Hudoklin, Jože Mušič, Franc Sašek, Franc Bojanc, Alojz Ivančič, Slavko Vovk, Jože Kutnar, Venceslav Pate, Jože Zeleznik in Stane Boršnar.

Gardisti pozdravljajo

Gardisti JLA iz Zagreba pozdravljamo vse domače fante in dekleta in jim želimo mnogo uspehov v Novem letu 1958: Jože Progar, Zvone Novak in Jernej Krajsšek. Kmalu se vidimo!

VP 4135-5

Iskrene pozdrave in čestitke za novo leto pošiljajo bralcem Dolenjskega lista fantje iz Obrenovca: Martin Kalin, Jože Golobič, Franc Erlih, Janez Kambič, Viktor Hudoklin, Jože Mušič, Franc Sašek, Franc Bojanc, Alojz Ivančič, Slavko Vovk, Jože Kutnar, Venceslav Pate, Jože Zeleznik in Stane Boršnar.

Mirna vabi smučarje

Končno se je uredila želja belokranjskih smučarjev in ljubiteljev zimskega športa, Društvo Partizan Crnomelj je predlagalo planinskemu društvu naj bi napravilo v bližini Mirne gore skakalnico. Na zadnji seji je društvo razpravljalo o tem predlogu in

ga sprejelo. Na Mirno goro je že odšla 5-članska delovna ekipa in pripravila teren za alpske discipline in leseno konstrukcijo za skakalnico za 30-40 m in skakalnico za poletje od 8-12 metrov.

V letošnjem zimskem času bo na Mirni gori prvi smučarski tečaj.

Šaj ljubljanskih smučarjev. Udeležilo se ga bo 50 smučarjev. Tudi crnomeljski smučarji in skakalci se bodo letos udeležili tega tečaja na Mirni gori, saj nam je znano, da imamo v vrstah črnomašjskih športnikov dobre smučarje kot so ing. Bole, Cerk, Jurajević.

Ob koncu smučarske sezone bo na Mirni gori tudi dvojni smučarski tečaj ljubljanskih smučarjev. Ljubitelji zimskega športa se zahvaljujemo Planinskemu društvu za vso pomoč pri graditvi skakalnice!

L PIONIRSE IN MLADINSKE ZIMSKE IGRE

V okviru 15. občinske pionirske organizacije in USAOJ razpisuje Zveza prijateljev mladine Slovenije skupno z ostalimi organizacijami L. pionirske in mladinske zimske športne igre. V primeru ugodnih snežnih razmer, bo to največja športna prireditev v letošnjem letu. Več tisoč naših pionirjev in mladincev bo po raznih šolah, društvih in podjetjih tekmovalo za udeležbo na občinskem prvenstvu. Najboljši bodo nato šli v Novo mesto na okrajno prvenstvo in kasneje na republiško prvenstvo, ki bo 16. februarja v Ljubljani. V glavnem mestu naše republike se bo zbralo nad 700

mladine v borbi za najboljšega smučarja Slovenije.

Na sedežih občin so že ustanovljeni koordinacijski odbori, ki bodo poskrbeli, da bodo občinska prvenstva potekala v redu in da bodo mobilizirali čim več mladine.

Fantje bodo tekmovali v teku, vesleslanju, skokih in sankanju, dekleta pa v teku, vesleslanju in sankanju.

Upajamo, da bo kmalu zapadla dovolj snega in da bodo naše poljane olivle s smučarji in sankarji, ki se bodo pripravljali na prva tekmovalja.

V semestralskih počitnicah bodo razni smučarski tečaji in tekmovalni aktivnosti učiteljev in profesorjev telesne vzgoje pa bo imel dvojni tečaj v Gozdju Martičku. Dižaki iz Crnomelja, Novega mesta in Trebnjega se bodo zbrali na Planini pod Mirno goro, kjer bodo tečaji v teku, alpiski vožnji in skokih. Prav tako bodo v Novem mestu v počitnicah lahko našli najmlajši za Rogovim logom na tečaju, ki ga vsako leto organizira Društvo prijateljev mladine, pokazali kaj smorejeto na smučeh.

Smučarski šport ni razširjen samo v večjih krajih, ampak se naglo širi tudi na deželo, ki je v zimskem času več ali manj odrezana od sveta. Nesečno šolarčkov pride v teh krajih s smučmi v šole in telesnovzgojni pouk je takrat na smučkah in sankah. Prav zato pošiljamo učitelje na smučarske tečaje, da bodo lahko tem otrokom nudili vsaj osnovno znanje o smučanju.

Nekatere občine, kot na primer v Novem mestu, so nabavile šolarjem več parov smuč. Na šoli v Gaberju, Žužemberku in Smihelu pri Žužemberku pa imajo že okrog 20 parov smuč.

Tudi letos bodo črnomašjski tekmovalci pripravljani na vsa tekmovalja. Na sliki: Drnovšek, Jurajević, Grobovšek, Moljk, Urbas, Sotošek in Baž

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 8. januarja — Maki. Četrtek, 9. januarja — Julijan. Petek, 10. januarja — Gregor. Sobota, 11. januarja — Pavlin. Nedelja, 12. januarja — Tajana. Ponedeljek, 13. jan. — Veronika. Torek, 14. januarja — Srečko.

SONCE vzhaja 11. januarja ob 7.43 in zahaja ob 16.37. Dan je dolg 8 ur 44 minut.

LUNA 12. januarja ob 15.06 zadnji krajec.

z rodovnikom. Kupimo tudi vsako količino sadik pehtrana. — KMET. ZADRUGA ŽUZEMBERK

20. januarja 1958 bo ob 9. uri na Okrajnem sodišču v Novem mestu, v poroti dvorani št. 30, na prvi dražbi prodano razno pisarniško pohištvo.

OKROŽNO JAVNO TOZILSTVO

nuarja 1958 razen nedelj v prostih porah ljudske milice (motorizirana enota) v Novem mestu. Čista komandanta Staneta št. 26. od 8 do 12 ure.

Iz pisarne tajništva za notranje zadeve — Novo mesto

Podaljšanje amaterskih voznških dovoljenj

Tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto obvešča, da se voznška amaterska dovoljenja za tiste voznike, ki jim je rok veljavnosti potekel do 31. decembra 1957, podaljšujejo redno vsak dan od 10. do 30. januarja 1958.

ZAHVALE

Podpisani se iskreno zahvaljujemo upravi Dolenjskega lista in Državnemu zavarovalnemu zavodu za izplačanih 5000 din, katere smo prejeli kot ponesrečenec-narodnik Dolenjskega lista. Vsta mi je izredno dobrodošla, zlasti zato, ker nisem socialno zavarovan.

JOZE GORSE iz Podturna

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 21. decembra do 8. januarja je bilo rojenih 31 deklet in 38 dečkov.

Poročili so se: Zupančič Jože, delavec iz Črešnjice, in Sušteršič Amalija, delavka iz Novega mesta. Povše Dominik, uslužbenec v Ribčje Kristini, in Zvezdana, občanka iz Novega mesta. Knafelc Viktor, soboslikar iz Zanje vasi in Treven Ivana, uslužbenka iz Novega mesta.

Umrli so: Sproč Antonija, gospodinja iz Novega mesta, 79 let. Poljan — dečka, Kozjančič Francka iz Križevske vasi, 65 let. Kalan Zofija, gospodinja iz Novega mesta, 74 let. Novljan Anton, upokojenec iz Novega mesta, 72 let. Žugelj Neža, gospodinja iz Dobrave, 57 let. Stane Anton, upokojenec iz Novega mesta, 65 let. Kresc Franca, železničar iz Novega mesta, 59 let. Blatnik Janez, posestnik iz Drušč, 37 let. Renko Janjo, čevljar iz Mokronoga, 70 let. Peterje Franc, tesar iz Novega mesta, 40 let.

ga mesta — dečka, Mihelič Marija z Mlake — dečka, Lanišič Fani iz Drame — dečka, Adlesič Ana iz Zunicve — dečka, Remar Julka iz Malega Cirkna — dečko, Gašperič Silva iz Podipe — dečko, Špalič Cvetka iz Novega mesta — dečko, Šerak Franciska iz Roka — dečka, Veselič Marija iz Bednja — dečka, Berkopec Adela iz Straže — dečko, Petruša Ana iz Zeleznikov — dečko, Campa Tončka iz Prečne — dečko, Kocjančič Francka iz Arčelca — dečko, Bačar Pavla iz Mihovca — dečka, Uradnar Genz iz Hudej — dečka, Burdarek Vera iz Osvenega — dečka, Peša Danica iz Novega mesta — dečka, Turk Jožica iz Malega Oreha — dečko, Četarin Zofija iz Crnomelja — dečka, Dolinšek Fani z Gaberške gore — dečko, Novak Ivanka iz Drenja — dečka, Kolegar Marija iz Gor. Vrnopolja — dva dečka, Pogorelec Zvezka iz Podtabora — dečko, Zevnik Cvetka iz Črnerče vasi — dečka, Miklič Stefa z Gorjanec — dečko, Zupančič Ana iz Benečje — dečka, Kužnik Marija s Sel — dečka, Skube Marija iz Rucetne vasi — dečko, Zvezka Zvezka z Gmajne — dečko, Gorenec Marija iz Bitne vasi — dečka, Rus Ana iz Zemlja — dečko, Pečjak Stanka iz Vavte vasi — dečko in dečka, Silka Stefa iz Jurke vasi — dečka, Stravs Vida iz Dol, Toplice — dečko.

GOTNA VAS

Umrli so: Turk Janez, posestnik s Sel pri Zajčjem vrhu, 61 let. Muren Marija, užitkarica z Vel. Oreha, 85 let.

PREČNA

Umrli je Lenarčič Marija, gospodinja s Suhorja, 57 let.

KRONIKA NESREC

V preteklih štirinajstih dneh so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Alojz Lekani, delavec iz Sredi. Lajpovc je kolo voza pokodovala desna roka. Bartolj Martin, delavec iz Vel. Cerovca, se je z železom udaril v desno nogo. Potočar Jože iz Sevnega se je uspel v prst leve roke. Hrovat Ivan, zavrta iz Potočne vasi, se napadi neznanici in mu s sekiro pokodovali glavo. Menart Emil, sin soterja iz Dola, se je z vročo vodo opeknel po telesu. Udovič Boris, sin nadzorčnika iz Črešnjice, se je z plečevinasto škatico uredel v prst desne roke. Sotlarja Miho, sina posestnika z Roj, je nekdo z nožem napadel in mu pokodovali hrbet. Sedlar Anžela, žena posestnika iz Senturperja, je padla po stopalih in si pokodovala levo ključnico. Vrhovnik Neža, žena delavca iz Gotne vasi, je v epileptičnem napadu padla in si pokodovala glavo.

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 7. do 9. 1. nemški barvni film »POVEST O MALEM MUKU«. Od 10. do 13. 1. ameriški barvni film »LJUBIMKA DIVJEGA ZAPADA«.

CRNOMELJ: 7. in 8. 1. ameriški barvni film »POGUMEN KOT LASSIE«. 10. in 12. 1. ameriški barvni film »DVIROŠNO OKNO«.

METLIKA: 8. in 9. 1. »ZDAJ SMO PA TAM«. 11. in 12. 1. italijanski film »DEKLE Z REKE«.

KOSTANJEVICA: 12. 1. ameriški film »SELINA«.

TREBNJE: od 12. 1. francoski film »FANFAN LALA«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 19. uri.

KALOGLASI

12. JANUARJA BO OB 9. URI pri Jožetu Sliaku na Medvedjaku 10, železniška postaja Gaber, prodano na dražbi: kozolet dvojni, hiša, krita z opeko, pol hleva in pol svinjara. Hiša se mora zadržati v enem letu. Vseeno porušiti.

PRODAJ ZLOZLJIVO ŽELEZNO POSTELJO z žimnico na vzmeti, visoko stojalo za rože, radio (mal format) ter rabljeno kadi. Naslov v upravi lista (3-58).

PRODAJ SUH STAVENI les. Naslov v upravi lista (2-58).

PRODAJ kuhinjsko opremo in moško kolo. Naslov v upravi lista (1-58).

PRODAJ DVA še dobro ohranjena srednje teška vozila: Jožeta Prešern, Zagrad p. Otoček.

IZDELUJEM VSE VRSTE FOTOGRAFIJ in pridem na teren brezplačno. Slike za legitimacije vam v dveh urah poceni izdelam. Učitelstvu in vsem strankam želim srečno novo leto! FOTOGRAF BOŽIČ — KOČEVJE.

PRODAJ STEDILNIK: Koštalova št. 3. Novo mesto.

KLJUČ, izgubljen na Marofu, doč. dečko, Kresc Nežka z Zuzemberka — dečko, Piletič Marija iz Dol. Stare vasi — dečka, Sečnjak Ivanka iz Novega mesta — dečka, Novak Ema iz Mirne peči — dečko, Saje Alojzja s Poljan — dečka, Koznjak Nežka s Potovrha — dečka, Druvovič Tezerija iz Mirne — dečka, Zonta Ana s Potovrha — dečka, Berkopec Tezerija iz Metlike — dečko, Čemčič Tezerija s Podulc — dečko, Kastelic Valentina iz Vlnice vasi — dečka, Novak Angelja s Korit — dečka, Vidmar Jožeta iz Dolenje vasi — dečka, Bašelj Jožeta z Jame — dečka, Progar Marija z Dola — dečko, Kasil Marija iz Gor. Zabukovja — dečko, Makovec Radmila iz Novega mesta — dečko, Povše Slobodan iz Dobindola — dečko, Slobodnik Vilma iz Radovice — dečka, Opalk Marija iz Podgore — dečko, Klemenc Jožeta iz Nove-

OBVESTILA

Do 13. januarja sprejemamo naročila za s tednov stare plemenske svinjne nemške požlahtnjene pasme

V Straži-Toplicah: 9 svetov

Svet za notranje zadeve (7 članov): predsednik Gruden Avgust — Jurka vas, člani: Pezdnič Stane — Dol. Toplice, Jeriček Ivan — Dol. Straža, Bračad Alojzij — Podhosta, Strliša Anton — Dol. Toplice, Toljar Janez — Gor. Sušice, Jaklič Stefan — Rumanja vas.

Svet za družbeni plan in finance (7 članov): predsednik: Kulovec Stane — Gor. Straža, Štok Jože — Rumanja vas, Mihč Alojz — Dol. Straža, Henigman Anton — Dol. Toplice, Rajer Jože — Loke, Smrke Julij — Podturen, Dular Dušan — Jurka vas.

Svet za gospodarstvo (9 članov): predsednik: Markovič Franc — Podturen, člani: Kralj Jože — Verdun, Turk Janez — Dol. Toplice, Kečkež Viktor — Dol. Toplice, Aš Ivan — Vavta vas, Pelko Gasper — Dol. Toplice, Belter Alojzij — Vršana sela, Suštaršič Ciril — Gor. Straža, Černe Lado — Poljane.

Svet za komunalne in stanovanjske zadeve (7 članov): predsednik: Dolenc Jože — Gor. Straža, Markovič Ludvik — Podturen, Krštine Marko — Hruševce, Šenica Alojz — Obrh, Faleskini Rudi — Gor. Straža, Osana Ignac — Dol. Toplice, Urbanič Franc — Gor. Polje.

Svet za delo (7 članov): predsednik: Strukelj Zdravko — Gor. Straža, člani: Tisovec Jože — Vavta vas, Dular Robert — Potok, Markovič Anton — Dol. Polje, Kalan Ivan — Gor. Polje, Tavčar Jožica — Straža, Kren Mira — Gor. Straža.

Svet za šolstvo, prosveto in kulturo (9 članov): predsednik: Černe Fanika — Dol. Toplice, člani: Peršina Jože — Dol. Toplice, Puhani Alojzij — Podturen, Vodičar Ivan — Dol. Toplice, Kregar Slavko — Gor. Straža, Bajc Tea — Dol. Toplice, Šuštar Miha — Gor. Straža, Lacijan Otmer — Gor. Straža, Sitar Ivan — Dol. Toplice.

Svet za zdravstvo in socialno varstvo (9 članov): predsednik:

Aš Franc — Gor. Straža, člani: Faleskini Stane — Dol. Straža, dr. Lampret Slavko — Gor. Straža, Aš Marijana — Vavta vas, Šuštaršič Roman — Dol. Toplice, Puget Ivan — Drganja sela, Muren Lojze — Poljane, Hrovat Fanika — Dol. Toplice, Štrumbelj Viktor — Vavta vas.

Svet za varstvo družine (7 članov): predsednik Blatnik Jože — Soteska, člani: Bavdek Ivan — Gor. Straža, Strliša

Cvetka — Dol. Toplice, Tomžič Marija — Gor. Straža, Pršina Anica — Dol. Toplice, Brkič Anica — Dol. Toplice, Pečjak Jože — Gor. Polje.

Svet za kmetijstvo (7 članov): predsednik: Pelko Jože — Dol. Toplice, člani: Dular Jože — Jurka vas, Janko Ivan — Gor. Sušice, Kren Franc — Straža, Vlašič Anton — Vavta vas, Urbanič Franc in Gruden Avgust — Jurka vas.

je pripravljena pomagati; upamo, da ne bo ostalo samo pri obljubi.

Ker so bile jeseni, ko je vsak pospravljaj pridelke in drva, vse vaške poti razdrte, so vaščani sklenili, da jih popravijo. Dobili so tudi nekaj denarja iz občinskega sklada, pa so ga rajši dali v gasilsko blagajno, sami pa prispevali strelivo in ostalo. Pa bo prej brizgalna...

Iz Vranovičev nam pišejo

O Vranovičanih se nismo nič pisali, čeprav pridno delajo in skrbje za napredek svojega kraja. Gasilsko društvo ima več kot 40 članov. V dveh letih, odkar je bilo ustanovljeno, je imelo že tri uspehe prireditve. Ker je med najmlajšimi društvi v okraju, še nima motorne brigzalne in ne gasilske doma. Imajo pa trdno voljo, da bo dom stal v najkrajšem času in seve v njem tudi potrebno orodje. Okrajna gasilska zveza

na svoji nedavni izredni skupščini s pomembnimi sklopi jasno zagotovila nadaljnjo razvojno pot organizacije Partizan. Prav zaradi tega naj bodo občni zbori zares skrbno pripravljani. Na članih društvenih uprav je, da bodo o svojem delu izčrpno, pa tudi kritično, poročali ter člane spominjali na načrt redne vadbe vseh oddelkov, na ziele, nastope, akademije, tekmovalja, taborjenja, sedelovanja na množičnih proslavah državnih in občinskih praznikov, na razne gradnje, na prostovoljno delo in podobno.

Tudi bi ne bilo napačno, če bi se člani pomenili o varčevanju in naloganju prihrankov v zletni fond, ki naj bi društvo omogočilo ali vsaj olajšalo udeležbo na zletih. Omeniti namreč moramo,

da bo med drugimi prireditvami tudi letos zlet »Bratstva in enotnosti«, za katerega so se pripravile priče, o čemer priča nedavni zlet »Bratstva in enotnosti« razen zastopnikov lokalnih organizacij zvez udeležili tudi predstavniki iz Novega mesta. Zlet v Bihacu nam je ostal v prijetnem spominu, pri pravimo se tudi na prihodnjega!

Da bi se mogli društvenih občinskih zborov udeležiti odborniki okrajne zveze, naj društva pravoučasno sporočijo datum, v katerem in kraj svojega občnega zbora. Za okrajno letno skupščino naj na občinskih zborih določijo svoje delegate in sicer po naslednjem ključu: društva, ki imajo do 50 članov, naj izberejo dva delegata, društva z nad 50 člani pa tri delegate. Se posebej pa moramo poudariti željo okrajne zveze, naj ji društva po opravljenih občinskih zborih pred oddajo poslajo zapisnik občnega zbora z vsemi prilogami.

Čas pred občnimi zbori naša društva izkoristijo za pridobivanje novih članov. Odstotek v Partizanu vključenega prebivalstva moramo povečati z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago, predvsem pa z nesebičnim delom za rast naša organizacije in z vsestranskimi uspehi na polju telesne vzgoje. Biti član Partizana mora slej ko prej postati za vsakega državljanu ponos!

načrt redne vadbe vseh oddelkov, na ziele, nastope, akademije, tekmovalja, taborjenja, sedelovanja na množičnih proslavah državnih in občinskih praznikov, na razne gradnje, na prostovoljno delo in podobno.

Tudi bi ne bilo napačno, če bi se člani pomenili o varčevanju in naloganju prihrankov v zletni fond, ki naj bi društvo omogočilo ali vsaj olajšalo udeležbo na zletih. Omeniti namreč moramo,

PRED OBČNIMI ZBORI TELOVADNIH DRUŠTEV

ŠAH

BARTOLJ VODI NA PRVENSTVO NOVEGA MESTA

Na letošnjem VIII. prvenstvu Novega mesta v šahu se zaradi nediscipline pa tudi zaradi zelo težkih pogojev, pod katerimi nekateri igrajo, turnir odvijalo počasi in bo predvidoma končan šele koncem januarja. V vodstvu je trenutno Bartolj, ki je iz sedmih partij nabral 7 točk, le en poraz pa ima Jenko (z Bartoljem), ki je trenutno na drugem mestu. Skerj, ki je zaradi izpita partije iz prvih kol odločil, je poleg Bartoljeja najresnejši kandidat za novega prvaika Novega mesta.

Stanje po nepopolnem sedmem kolu: Bartolj 7 točk, Jenko 5 (1), Ing. Košir in Fink 2 in pol (2), Čujnik 2 in pol, Gajski 2 (3), Dobovšek 2 (2), Avsec 1 in pol (2) itd.

DR. GOLEZ IN AVSEC ZMAGOVALCA NOVOLETNEGA BRZOTURNIRJA

Na novoletnem nagradnem brzoturnirju, ki ga je pripravilo Sahaovsko društvo Novo mesto, sta si prvo mesto delila dr. Golez in Avsec z enakimi točkami. Oba sta prejela nagrade prireditelja. Presenečeno nekoliko slabši plasman Sitarja, ki je bil s točko manj kot zmagovalca na tretjem mestu, sledila pa so še Jenko 8 in pol, Peša 8 in pol, Hrovatič 8 in pol itd. Na manjšem brzoturnirju je z eno točko in pol naskoka zmagal Tone Skerj pred Sitarjem, Avsecem, Medicem in Kotnikom.

Pokal je obdržalo vojaško moštvo

Garnizon JLA N. M.: Elan 3:2 (2:1)

V počastitev Dneva JLA je bilo v Novem mestu tradicionalna nogometna tekma med enajstoričnega garnizona JLA in Elana za pokal komande Garnizona. Iznemaheno napreduje in to je dokazal tudi na tej tekmi, čeprav je nastopil brez priprav. Vojaško moštvo je tokrat nastopilo okrepjeno z igralci iz črnomašjskega garnizona, ki igrajo tudi pri Beli krajini. Obe moštvi sta bili enakovredni, zato bi neodločen rezultat bolj ustrezal pokolu tekme. Po tekmi je podpolkovnik Sitar predal zmagovalnemu moštvu pokal komande garnizona JLA Novo mesto.

na svoji nedavni izredni skupščini s pomembnimi sklopi jasno zagotovila nadaljnjo razvojno pot organizacije Partizan. Prav zaradi tega naj bodo občni zbori zares skrbno pripravljani. Na članih društvenih uprav je, da bodo o svojem delu izčrpno, pa tudi kritično, poročali ter člane spominjali na načrt redne vadbe vseh oddelkov, na ziele, nastope, akademije, tekmovalja, taborjenja, sedelovanja na množičnih proslavah državnih in občinskih praznikov, na razne gradnje, na prostovoljno delo in podobno.

Tudi bi ne bilo napačno, če bi se člani pomenili o varčevanju in naloganju prihrankov v zletni fond, ki naj bi društvo omogočilo ali vsaj olajšalo udeležbo na zletih. Omeniti namreč moramo,

da bo med drugimi prireditvami tudi letos zlet »Bratstva in enotnosti«, za katerega so se pripravile priče, o čemer priča nedavni zlet »Bratstva in enotnosti« razen zastopnikov lokalnih organizacij zvez udeležili tudi predstavniki iz Novega mesta. Zlet v Bihacu nam je ostal v prijetnem spominu, pri pravimo se tudi na prihodnjega!

Da bi se mogli društvenih občinskih zborov udeležiti odborniki okrajne zveze, naj društva pravoučasno sporočijo datum, v katerem in kraj svojega občnega zbora. Za okrajno letno skupščino naj na občinskih zborih določijo svoje delegate in sicer po naslednjem ključu: društva, ki imajo do 50 članov, naj izberejo dva delegata, društva z nad 50 člani pa tri delegate. Se posebej pa moramo poudariti željo okrajne zveze, naj ji društva po opravljenih občinskih zborih pred oddajo poslajo zapisnik občnega zbora z vsemi prilogami.

Čas pred občnimi zbori naša društva izkoristijo za pridobivanje novih članov. Odstotek v Partizanu vključenega prebivalstva moramo povečati z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago, predvsem pa z nesebičnim delom za rast naša organizacije in z vsestranskimi uspehi na polju telesne vzgoje. Biti član Partizana mora slej ko prej postati za vsakega državljanu ponos!

KAKO JE HUDIČ LOTERDO Z MEŠAL

Nikomur se nisem zaupal te storije, prej sem se bal batina, pozneje pa je utonila v labirintu skrbi.

V stari Avstriji je obstajala loterija, vsak teden je bilo vlečenje. Če si zadel od petih številke dve, je bila amba, tri terna in tako dalje, vedno večji dobitki.

Skrastni igralci so iskali »numare« na vse načine: zaprli so papjka in vseh devdeset številke v steklenico. Katero številko je pajek zanesel najvišje na steno steklenice, na tisto so stavili. Tudi po sanjskih knjigah so iskali številke.

Numare mleti so se upali le korajžni možaki. Na »sveti večer«, točno opolnoči, so vrgli v žrelo mlinskega kamna vseh devdeset številke, vsako posebej lepó zvito v »roloco«. Ko je mlinski kamen številko potegnil podse in jih tugal, je se vedno prišlo nekeje številke celih na sito in iz sita. Prvih pet so stavili in uspeh je bil zagotovljen.

Doma smo imeli tak majhen vodni mlin. Leta 1899 so v Škovcu delali rudarji na cin-kovi rudi. Moj oče je bil tam za »vivčkas«, se pravi, da je malo pogledal kako se dela. Mené pa so imeli za kurirčkanosil sem jim iz Tržišča tobak, kruh in zelenke špirita, da so kuhali »heruš«, pol špirita, pol vode, nekaj pelina in nastala je tista zelena pijača, ki se jo je takrat, ko se trta uš unčila vinograde popilo na Dolenjskem nič koliko.

Vsak teden pa sem moral v Moltronog, napisali so mi listke s številkami in oddal sem jih pri Sirclju na dobil »reškon-do«, kjer je bilo napisano, katere številke in koliko je nanje plačano. Posebnega uspeha menda ni bilo.

Zvečer pred božičem pa so se zbrali pri nas v malem koncu hiše trije najhujši. Nične ni smel tja, pa vendar sem

Molitev za nove kadre

Papež je (kot poročajo iz Rima) spisal posebno molitev, v kateri prosi boga, da mu pomaga v stiski za kadre. V Vatikanu so zelo zaskrbljeni, ker vedno manj mladih ljudi vstopa v duhovniški poklic. Pravijo, da je temu vzrok komunistična kampanja proti veri in uživanja materialnih dobrot življenja.

DVE O SATELITU

Ameriški astrofizik dr. Fred Singer je priporočil, naj bi Amerika vsaj za Božič 1957 poslala v vsemirje umetno luno, ki bo obsevala zemljo in bila

Predor pod Himalaja

Sovjetski časopisi poročajo, da bodo kmalu pričeli graditi predor pod gorovjem Himalaja. Predor bo dolg 12,5 km in po njem bo šla cesta, ki bo povezovala Indijo in Sovjetsko zvezo.

POSTRANSKI ZASLUŽEK

vam nudi zbiranje novih naročnikov za DOLENJSKI LIST. Za 20 novih naročnikov, ki izpolnijo naročilnice in plačajo vsaj polletno naročnino, vam pošljemo nagrado 1000 dinarjev. Pismonoše, inkasanti, upokojeenci in ostali — sporočite nam, koliko naročilnic potrebujete!

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

v kotičku okna, ki ni bilo zakrito, od zunaj opazoval kaj delajo. Iz starega škrinčja so narezali papirčke, pisali nanje številke in zavijali. Na mizi seveda ni manjkalo steklenice s »herušem«.

Ko sem stopil v vežo, sta se mati in oče ravno pripravila, mati je tarnala: »Joj Francelj, nikar tega ne delajte, kaj ne veste, da sam hudič pride nagajati, kadar numare meljejo! Oče pa je samo nekaj zagod-

pa sem se gotovljival: »No, kaj ti ne greš ministrirat?« me je nahrullil.

Mati in mali sestrici so že prej legle spat, jaz pa sem se spazil iz hiše in za vokalom škilil na one, kaj delajo.

Pri fari je zavonilo tričetrt na dvanajst. Možakarji so pobrali numare v pehar, popili še vsak kozarec huđeega in odšli proti mlinu. Večer je bil topel, zeblo me ni, pa sem lezel po pobočju zadaj za mlin in se

njal in zopet odšel k sinu v mali konec hiše.

Okrog enajste je prišel spet v hišo in ukazal: »Vsi k polnočnici! Starejši brat in sestire so kar radi ubogali, jaz

je bilo kako dobiti dosti veliko hi-

zaspel v podstrešje. Tam je bila v stropu luknja, da sem lahko vse dobro videl.

Oče je potegnil vodo na kolo in kamen se je začel vrteti; ko je kolo dobilo dosti veliko hi-

Medvedja mrcina v Dolenjskih

»Pojdi Lojzek in nasekaj v gozdu nekaj smrekovih vej za pred praz. Blato je zunaj, pa si bomo vsaj malo očistili čevlje pred vstopom v hišo,« je rekla mati domačemu sinčku.

Lojzek, priden fantek, je ubogal. Z njim pa je seveda šel tudi njegov najljubši štirinožni prijatelj. Mahnila sta jo v bližnji gozd in...

Dokler je Lojzek klestil veje, je kuža vohal po grmovju. Nenadoma je strašno zarenčal. Dlaka se mu je naježila, ni znano, ali od strahu ali jeze, vendar — kuža je naskakoval in odstopal po vseh pravih pasje bojne strategije. Iz grmovja, kamor je juršal se je

zaslišalo strašno godrnjanje in pihanje in menda celo rjovenje...

»Joj, na pomoč ljudje, medved je tukaj! prišel klicati Lojzeka. Pridrveli so ljudje z vilami, sekirami, bivši lovec Ivan pa je prinesel še pihačnik. Videč, da se pes kar naprej zaletava v gost grm, odkoder se kar naprej sliši godrnjanje, pomeri v tisti kraj in...

Ko se je razkrdil dim po strelu in je prenehalo pihanje in godrnjanje v grmovju, so ljudje planili po ubitega medveda. V duhu so si že pridno delili meso in kožuh. »Lovcu! so se brki kar sami od sebe obrnili navzgor! Liter ali dva najboljšega letošnjega si bo privoščil na ta račun, je sklenil in...

Prišel je z drugimi na nastrel, kjer so vsi hkrati zagledali strašno mrcino na tleh z iztegnjenimi šapami, le da to ni bil kak medved Simo, pač pa sosedov maček Mrjav, ki je tako postal žrtev človeške lovaželnosti.

Sosedu Tonetu je bilo muca zelo žal in je zahteval odkod-

Tovariški pozdrav

Vsem znancem, prijateljem, sošolcem in drugim želim polno sreče in uspehov pri premaganju nalog v novem letu 1958! Drago Tomič, Zenica.

Brez besed...

Skorajšnje nasvidenje

Iz Smederevske Palanke pošljajo tople pozdrave vsem domačim, prijateljem in prijateljicam dolenjski fantje, k tam služijo vojaški rok. Za novo leto pa obilo sreče in zadovoljstva ter nasvidenje: desetar Franc Pelko, vojak Dušan Miklič, Stane Stamef, Franc Kovač in Franc Hočvar.

150.000 kupcev na dan

Trgovino, ki lahko naenkrat brez drena postreže 25 tisočim kupcem ali okrog 150 tisočim dnevno, imajo v Moskvi. Imenuje se GUM (Gosudarstvenij universalnij magazin). Odprli so jo leta 1922, preuredili pa 1953. Skupna dolžina prodajalnih pultov znaša 2 km in pol.

Padalčeva smola

Nedavno je znani francoski padalec Coupe skočil iz letala v višini 7500 metrov in tako postavil nov rekord. Toda ko je prišle na tla, ga je sodnik za prekrške »nagradil« z 20 dni zapora. Coupe je namreč »skočil« brez maske za kisik kot je strogo predpisano.

62 žrtev letalske nesreče

9. decembra lani je odletelo letalo z letališča v Buenos Airesu proti turističnemu središču Argentine, mestu San Carlos Bariloche, 350 km od Buenos Airesa je zašlo v vihar in se zrušilo na področju visokih And, ko je hotelo zaslon pristati. Ob trčenju z zemljo so eksplodirali bencinski tanki in v trenutku je zgorelo vseh 62 potnikov (med njimi 10 novorojenčev) in vsi člani posadke. To je najtežja nesreča v zgodovini argentinskega letalstva.

Robot za gradnjo hiš

Učenjaki v Sovjetski zvezi so izdelali robot za gradnjo hiš. Ta stroj je sposoben zgraditi iz opeke 5-nadstropno hišo v 50 do 60 dneh, če pa se gradi stavba iz blokov pa v 14 do 18 dneh. Stroj, ki ga upravljajo iz posebne kabine, sam meče malto, postavlja opeko in gladi zid. Delavci morajo samo polagati opeko v točen položaj, vse drugo pa opravi stroj. Trdijo, da znižuje stroj gradbene stroške za 90 odstotkov.

Tovornjak in pol

Največji tovorni avtomobil na svetu imajo Francozi. Idealan je v Lyonu in nosi znamko »T-100 Berliote«. Njegova površina za tovor znaša 24 kvadratnih metrov.

SPOMENIK

K pariškemu juvelirju pride gospa, oblečena v črtnino, pa pravi: »Veste, mož mi je v oporoki naročil in določil, naj mu kupim za spomin kamen za 500.000 frankov. Pokažite mi prosim kak primeren rubin ali safir...«

PROŠNJA

»Usmilite se, reveža,« je moledoval berač, »dajte mi kakega kovača, da bom lahko šel tja, kjer so moji dragi.«

Gospodinja mu je sočutno podarila kovača pa vprašala: »Kje pa so vaši dragi, ubogi mož?«

»V gostilni,« je zabrundal berač.

RODBINSKA ZVEŽA

»Si videl, kako ima Nada lepe plave lase. Jih ima po očetu ali po materi?«

»Po očetu!«

»Kaj je on plavalos?«

»Plavalos ne, ampak frizer!«

TUDI RES

Milka gleda koledar in joka. »Kaj pa ti je?« jo zaskrbljeno vpraša mož.

»Pozabil si, da je danes obletnica najine poroke.«

»Vraga, dragica moja, pa ne pozabil! Misiš, da bi bila poročena, če bi pozabil!«

VZROK

»Le zakaj ste debeluharji tako dobrodušne narave?«

»Veš, zakaj: predebeli smo, da bi se tepli in predebeli, da bi lahko bežali.«

DOBER ELIKSIR

Slepar prodaja na sejmu nekaj eliksirja za podaljšanje življenja: »Poglejte me, ljudje božji. Na hvalo temule eliksirju sem živ in zdrav, čeprav sem star že čez 300 let!«

»Kaj je res tako star?« vpraša nekdo »čarodejevega« pomočnika, ki je zavijal stekleničke z eliksirjem.

»Tega vam pa pri najboljši volji ne morem povedati.« mirno odgovori pomočnik. »Veste, jaz sem pri njem v službi komaj 150 let.«

Jože Dular: ZAPISKI STAREGA GROBARJA

15. junija 1942

Zjutraj sem bil pri Cvirnovih. Sel sem tja prosit starega, če mi posodi vozček za deteljo, pa sem naletel na cel pekel. Nisem se upal v hišo. Kar na dvorišču sem obstal. Slišal sem Filipa, ki je pravkar na vsa usta vpil: »Pa kaj zato, če se ima Magda rada z oficirjem? Gospod je že zdaj, v civilu je pa še večji! Inženir je! Sam mi je to povedal.«

»Seveda inženir, inženir!« je piskajoče kričal stari Cviren. »Tak najbrž kot pri Blažičevih, kjer že laškega pankrta zibljejo.«

»Ta je zaresni inženir! Samo pisavo moj pogled! je razburjeno rekla Cvirnovka.

»Baba, kaj si še ti ponorela?« je obupano vpil stari. »Ne pustim, da bi ta vojak še prihajal v našo hišo!«

»Kaj pa tobak in olje pa cukar...«

»Hudič, ali boš za vse to pustila, da bo prišla naša hiša v sramoto? Cerkevni ključar sem! Vsej vasi smo bili za vrgledi!«

»Drugi časi so zdaj.«

»Rajši crknem, ko da bi se mi hči javno prodajala!«

»Kar daj, če si tak norec! Sicer pa, briga punco, kaj ti vplješ. Zadošti je stara in sama ve, kaj dela!«

»O Kristus nebeški!« je stokal stari, ko je videl, da so se prav vsi domači zarotili proti njemu.

Nisem šel v hišo. Popoldne poiščem starega in ga poprosim za voz.

28. junija

Ponoči je nekdo na Cvirnovovo hišo, prav na zid kamre, v kateri spi Filip, napisal z velikimi rdečimi črkami: »Smrt izdajalcu Zivela OF!« Zraven je narisal še srp in kladivo.

Filip je besnel. Videl sem ga, kako je zjutraj ko pes na verigi stopal sem in tja, ko da se ne more odločiti, ali naj napis zbrise ali naj pusti to svojo živo sramoto na zidu. Končno se je odločil in prinesel v neki skledi apna in sirkovo metlico. Toda napisa se ni dotaknil in je takoj nekam izginil.

Sele čez kako uro se je vrnil z oficirjem in dvema karabinjerjema, od katerih je eden nosil na žici pritrjeno pločevinasto škatlo. Ljudje, ki so od daleč gledali napis na Cvirnovi hiši in se škodoželjno muzali, so pri prič izginili. Jaz pa sem vse skupaj še naprej opazoval s svojega okna, kjer sem bil skrit za veliko vodenko. Tako sem vse videl.

Najprej je oficir tisti napis fotografiral, potem pa se je moral Filip na njegov namig prav urno spraviti k delu. Dvakrat je prevelik vse skupaj z apnom, nakar je pristopil karabinjer s tisto pločevinasto škatlo, privlekel od nekod čopič in malo višje z velikimi črnimi črkami zapisal:

Roma doma! W il Re! W il Duce!

Zet mi je povedal, da to pomeni, da nas Rim kroti in da naj živita laški kralj in Mussolini. Tako ima Cvirnov Filip, to prase izdajalsko, namesto prejšnjega rdečega zdaj črni fašistični pečat na svoji hiši.

30. junija

Danes navsezgodaj so vojaki obkolili Križajevo hišo. Šli so naravnost na pod, kjer so pričeli privzdigovati deske. Pri tem so našli skrito jugoslovansko puško, cel kup nabojev in dve vojaški odeji.

Potlej so pretaknili vsak kot in premetali seno in slamo na podu, da bi našli še Toneta.

Toda Toneta že nekaj dni ni doma. Zato pa so vojaki v hiši naredili vraga in pol. Prav vse obleko in perilo so zmetali po tleh, pobili v kuhinji cel kup posode, nazadnje pa pretepli starega in ga odpeljali v barake.

Tu pač ni treba posebno ugibati, da je vse to delo Cvirnovnega Filipa. Človek je res zaskrbljen. Mogoče bo že jutri ali pa že danes naša hiša na vrsti.

2. julija 1942

Zvedel sem, da se je Cvirnov Filip vpisal v fašistično društvo. Nekdo, ki mu je pretpakal prošnjo na Visokega komisarja v Ljubljani, je to povedal. V tej prošnji, kjer prosi za denarno podporo, pravi, da se je edini v naši vasi vpisal v mogočno fašistično društvo, da hoče z vsem srecem in dušo služiti fašistični Italiji in izdati vsakogar, ki bi hotel količkaj škodovati fašistom in Italiji.

Fej, baraba izdajalska! Kaj tako podlega in umazanega človeka niti na kraju pameti ne bi pričakoval. Zal mi je, da se je ta Judež rodil v naši vasi.

3. julija

Starega Križaja so Talijani danes izpustili. Nič mu niso mogli dokazati. Ali naj mogoče odgovarja za fanta, ki ima vendar svojo pamet in že skoraj trideset let? Če je Tone kriv, naj njega primejo. To pa, kot se mi zdi, ne bo ravno lahko.

Kajpak, danes mladina misli s svojo glavo. Vem, da se ne motim, če rečem, da tudi naš...

4. julija

Včeraj me je sredi pisanja zmotil zet, ki je pristorkijal sem na podstrešje po neko semenje. Potuhil sem se za skrinjjo, pa me je opazil. Nemalo se je začudil, ko je videl, kako sem čepel na tleh kot koklja na jajcih. »Vrag te dal,« sem ga nahrullil, ko me je vprašal, kaj delam, »tukaj čepim in premišljam. Na svojem sem! Nihte mi nič ne more. Tudi Lah! ne!«

»Samo dokler vas ne odkrijejo,« mi je zabrusil in se s semenjem spet spravil dol.

Res, jezik ima ta moj zet, drugače pa me pusti pri miru. Nič ni opazil. Papir in svinčnik sem o pravem času skrtil.

Da, to sem hotel včeraj zapisati: Tudi tale naš Filip je včasih precej svojeglav. Toda jaz mu pameti ne bom solil.

13. Najteže je naučiti slona, da razume »veliki klic«. Ta je poseben sikajoč in hkrati rjoveč glas, kakršnega slišiš, kadar se tepeta tiger in kača, a ležeča za vprašaj tik od slonovem ušesu. In veste, kaj pomeni »veliki klic«? Ako te določil zaide in ni nikjer nobene poti iz nje ter je okoli in okoli vse temno, se ne smete nikjer dolgo muditi. V takih trenutkih ne morete drugega, kakor izkričati veliki klic in slon začne s svojim trobecem takoj podirati najbližja drevesa in kmalu opazite, da si je skozi džunglo utri pot.

14. Ko sva se nekega večera z bratom odpravila na pot, sva položila Kariju na hrbet žimnice in jo privezala nanaj z vrvmi, kajti prav nič prijetno ni zdrsniti in pasti — slonu pod tihav. Sicer je bil Kari tako dobro vzgojen, da bi naju ne pohlodil, tudi ko bi padla podenj. Vendar sva trdno zategnila vrvi čez žimnico in si jo uredila za noč. Ležala sva na Karijevem hrbtu in gledala v zvezde. V Indiji so zvezde tako blizu, da bi jih človek skoraj lahko prijel z rokami, in žametna nebesna modrina je kakor velotok molka, ki teče med srebrnimi brezovi.

15. Ko sva tako ležala in nisva mogla takoj zaspati, sva prisluškovala šumom džungle. Težke slonove stopinje so donele, kakor da bi drveli oblaki nad kronami gozdnih dreves. Zdad pa zdaj je prišel tiger iz džungle, nam križal pot in izginil v daljavi; toda Kari je bil tako neustrašen, da se mu ni zdelo nikoli vredno opaziti prihajajočega tigra. Cisto v bližini sva zaslišala lajati lisico, nekaj trenutkov nato pa sva jo zagledala, kako je prišla iz džungle. Kari se je ustavit in lisica je stekla mimo; potem smo potovali dalje.

16. Kari je kmalu nehal teči in po njegovih sloz-nih korakih sva začutila, da spi. Potem nisva videla in slišala ničesar, kajti tudi midva sva spalna. Ne vem, kako dolgo je to trajalo, vem le, da naju je nenadoma vrglo iz sna grozotno rjovenje in Karijevo trobljenje; vse slonovo telo se je pri tem tako stresalo, da bi bila z bratom padla na tla, ko bi se ne oprleja Karijevega hrbta. Ne vem kako, ampak v nekaj sekundah sva se obrnila, legla na trebuh in se držala za vrvi, s katerima je bila žimnica privezana na njegov hrbet.